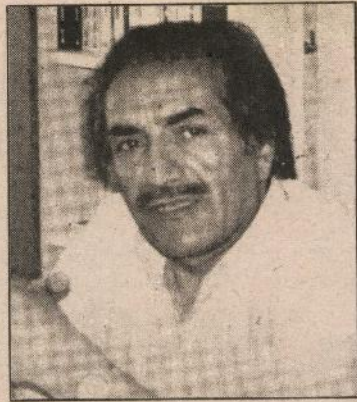

Serokê DEP'ê Yaşar Kaya:

**'Em mecbûr in
ji her aliyê ve
bixebitin'**

Rûpel 5

Sal:2 Hejmar: 71 27 Hezîran-3 Tirmeh 1993 5000TL (KDVD) Rojnameya Hefteyî

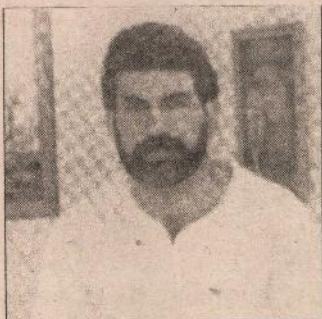
Hem rengê têkoşînê, hem jî ber û îmkanên wê ji hemû deman bêhtir û firehtir bûye, gelê Kurd dengê xwe digihîne her derê û dewleta Tirk jî baş dizane ku:

Ev deng nema tê birrîn

Rûpel 8

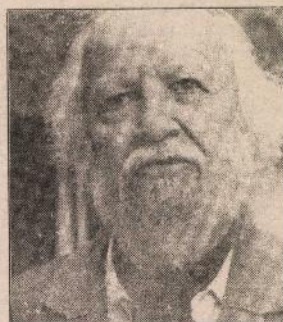
Gelê Kurd li hember kirinên dewleta Tirk ên derveyî mirovahiyê bêdeng namîne û her diçe bi awayên cur be cur dengê xwe bilind dike. Li Kurdistanê û Tirkiyê bi girtina kepeng û kontaxan li Ewrûpayê jî livbaziyan li dijî sazîyên Tirk gelê Kurd reaksiyonê nişan dide.

**Resamê Kurd Fevzî Bîlge:
'GEL DI BERHEMÊN
MIN DE XWE DIBÎNE'**

"Bikaranîna rewşa gel a berbiçav jî peywîreke ronakbîrîti ye. Divê ku ronakbîr, hunermend di berhemên xwe de rewşa gel bi kar bîne û bide xuyan."

Rûpel 6

**YEZDANÊ 'YEZDANÊ
MÊŞAN': WILLIAM GOLDING**

Golding ku di heştê û yek saliya xwe de ji ber krîza dilê xwe, weke ku rojnamevanekî Fransîz dibêje "Mêşên xwe sêwî hiştin", ji dehsalan û vir ve li gundekî bajarê Tulîmarê bi tena serê xwe dijiya.

Rûpel 13

Nameyek ji gerîla re - 3

Nizanim bê ci bi min hatiye van rojan. ez bûme weke bombeya di destên te de ku, pîmê wê jê hatiye kisanî: kengê û li ku bême teqandin nema zanîm. Hevalên min ên di binê zilm û zora neyarê de ku dinalîn. Li binê zindanan têne bira min. Hûn têne bira min hevalên min ên ku min ew bi rihê xwe nedidan sehîd ketine, têne bira min û yên ku niha ji neyarên re defa sînga xwe dike weke çiyayê. Agiriyê ji bo serxwebûn û azadiya welêt têne bira min. Dinya li ser serê min diçê û tê. Ez gēj dibim, gējbûneke bi hêrs, gējbûnek tolehîdanê. Min pirr bêriya te û hevalên te kiriye. Gelo rewsa we cawa dice? Ji rewsa we pê ve tu tist min elaqedar nake û cavên min tu tisti nabîne. Dîtin, bîhistin û gotin nabe wekê hev!

Bûn weke mikroba çansêrê (!) ketine laşê min. Ne hûn dihêlin ku ez rehet bibim

û ne hûn dihêlin ku ez ji xwe re bimirim! Bi roj, bi sev, her gav hûn di bira min de ne. Li ser xwarinê, vexwarinê, di siyarbûna xewê de... Ez nema zanîm bê ez cawa bikim!

Xwedêgiravî hew riyek heye ku ez ji vê gējbûnê xelas bibim! Dîtin te. Lê cawa?

Dengê te dibihîzim. Tu dibêji: "Ji cihê xwe rabe û berê xwe bide her derê welêt û ji her kevir, dar û beran min bipirs! Ez li wê derê me. Tu dê min bibînî. Ger dîsa te ez nedîtim, baş li axê binêr tê nuqutên xwîné bibînî, bide dût wan nuqutên xwîné tu dê min bibînî. Ger wê gavê jî te ez nedîtim, her cem bijîjkên çavan! Cavên te baş nabînin!!! Tu ji zû de miriyî kesê ku li halê te bigirî tune. Wey li halê te."

Zingîni ji serê min tê, ez te baş his dikim. Ez tê fêm dikim. Weke ku te jî min re gotibe, ez ji cihê xwe rabûm û min berê xwe da cihê ku go-

palên pîrsan qasî bedena min mezin bûn. Ketimê nava gopalên pîrsan! Gopalin jê ketin qirika min, hinin jê jî. Li lingê min de aliqîn! Yek hebani jî. Li nav cavên min ketin. Ketimê şerekî giran bi gopalan re! Her û min rê stand ber bi te ve, gopal bicûk bûn, gava ku ez nêzî cih û warên te bûm, ji wan gopalên mezin tist nema!!!

Bêhna te dihat min, lê hina min tu nedidît. Bersiva te hate bira min. Min tu ji kevir û daran pîrsî, ketin şiklê te, bi min re kenîyan. Min fêm kir ku, ez nêzî te bûme. Min rîya xwe domand. Ez qedereki meşiyam. Westiyabûm. Rûniştim Min cixareyek pêça, pala xwe da tehtekê û min berê xwe da ewrên sayî: Ewran ez ber bi xwe ve kişandim. Ez li ser ewran bûm. Çi bibînim? Hercî şehîd li wir bûn. Di destên hev de bûn, rabûbûn dilana azadî û serxwebûnê.

Min ew pirr şa dîtin. Ez jî, bi vê şabûna wan sa bûm. Nêzî wan bûm, sedemê vê şabûna wan pîrsî, keçek ji dilanê ve qetiya ber bi min ve hat. Parçeyek ji hîvê kêmbû, gelo ew keç hiy bi xwe bû? Nizanim! Gote: "Sedeme vê dilana me, tolehîdana bindestiya hezar salan e, neketina her sê alan e, dîtin rojên azad û serbixwe ye, dîtin şerê serwanên jêrin e... Jêr..." Ez li ser ewran çi dikim? Kengê hatim vir? Kê ez anîm? Kê ez anîm kê...?

Ez li jêr, li ber tehta xwe paldayî bûm. Ji ser ewran daketibûm û li ser axa sar ku bi xwîna şehîdan hatibû avdan bûm. Min xwe hebekî rast kir ji cihê xwe, cavê min li ser axê ket. Nuqutên xwîna şehîdan hate bira min. Li xwîné geriyam. Belê qet min nuqutên xwîné nedîtin. Gola xwîné hebû. Gol... Di gola xwîné de ez li pirtikek axa bê xwînan geriyam!

Min... Ez tevî xwîna te bûm û xwîna te tevî min.

Î. Xort

FERHENGOK

Aligir: Terefdar, sempoziyan
Aligirî: Terefdarî
Azwerî: Ixtîras
Bîraver: Rewşenbîr, Bîrdoz
Bîraverî: Rewşenbîrî,
Dergistî: Nişankirî, xwestî
Destgirtî: Tima
Destvala: Bêçek
Destvekîrî: Merd
Dilbijek: Çav li mal û milk
Gemar: Qirêj, çepel
Gemari: Qirêjî, çepelî
Gemirandin: Qirêjkirin
Honandin: Mûnandin,
Kargêrî: Îdare (yönetim)
Lengergeh: Îskele
Paxav: Tirs (çekinme)
Peyker: Heykel
Peyrew: Xelîfe
Peyrewî: Xîlafet
Pêşande: Nişandina lîstikên sinemê, şanogeriye
Pêşangeh: Sergî
Rîst: Rol
Rîstin: Ji çekirina ta, ben, ku ji hirî, rîs, pembû û hwd. dibe re tê gotin (eğirmek)
Raçandin: (dokumak)
Sernûçe: Nûçeya herî girîng (baş haber)

Nameyek ji welatê biyanîyê ji bo hevaleke şoresger

Hevala rê(R)! Her ez ciqasî jî tê dîr im jî, lê ji ber ku rehên dilên me bi hev ve ne, xwîna me di yek rehê de digere. Bi lédana dilan re em bi hev dihesin. Dengê dilê te bê cawa li ber xwe dide, tê guhên min. Her sev di xewnên xwe de te di refên gerîleyan de dibînî. Li destên te gulên kesk, sor û zer tu pêskêsi zarokan dikî. Ew tîrsa hov di cavên wan de, ew giriyê li ser lèvên wan dikî hevî û kenê sîrin.

Ez nizanim niha tu li ser kijan zinarî û ci dikî. Li Botanê, li Agirî, Gebarê, Bagokê, Bêxêr, Heftanînê, Xakurkê an jî, li Seradest. Her ev navên cihêrengin jî, lê di dilên me de yek qunci digirin. Tu li kuderê bî, bila bibî, lê tu nêzîkî min î. Gavên me bi hev re tèn avêtin. Dilên me be hev re lédidin. Tu di jiyana û dilê min de, di ramana min de kar dikî. Tu bawer dikî ku serê sibehê ez li dengê teqîna tîvinga te hisyar dibim. Ew dengê zelal ku bêdengi va li ser nemafdarîyê dicirîne, guhên kerr li ser rastîyê vedike: her wiha cavên kor bironahiye pîroz dike, lalan

dipeyivîne. Kaniyên jiyan û hebûnê, demarên hatin û manê jî, ji wî dengê zelal û pîroz dertên.

Hevala gernas! Min bihistiye ku, hevalê nemir (X) şehîd ket. Bêguman tê bira te dema ku, em komek jî hest hevalan bûn. Me şev bi rojê re fikir yek. An di nav û avnûsa çapê de diman, an jî, li ber telên rêsayî. Li ser sînorên çekirî, ew tixûbên sexte ku yekîtiya gelê me birin dikin. Dilê Kurdistanê me parçe dikin. Li ser wan sînoran em dibûn mizgîna yekîtiya parçeyên Kurdistanê, komên hevalan. Servanên serxwebûn û azadîyê. Pêxemberên jîna nû, ref bi ref me bi rê dikirin û her diman bi hesreta cûnê.

Hevala rê! Ez bi hesreta dîtinê te me û dilê min bi hêviyan tije ye ku, nêzîk ne dût li ser wan çiyayên bilind emê hev bibînin. Bi hev re ala rengin dacikînî. Hingê dîlên me li ber pêldanên wê de bèn semayê û melodiyên bêmîrin derbixin. Melodî û semaya evîniya ku kesî neditiye û nebihîstiye.

Hevala hêja! Welatê me wargeha evîniyê ye. Evîna

bilintir jî, evîna welat bi xwe ye ku, evîna dest, zinar, cem, çiya, gel, dirrok, zimân, gund, bajar, dayik, bav û mirov, yar çand û jiyana di nava xwe de dicivîne. Lewma ku, em dikarî bi hêsani canê xwe bi gorî vê evîne bikin û rîya mirîne-

bisopînin. Bi vê mirîna bîrûmet jî, em jiyana diafirînin. Ji bo vê jî, em dibêjin: "Jiyana bîrûmet jî bin piyên gerîla dertê û bi şehîdbûnê digihe armanca xwe."

Ez nabêjim bi xatirê te, ji ber ku di nêzîk de li ser

wan çiyayên pîroz emê hev bibînin. Bi hev re tîvingên xwe hembêz bikin û li ber pêlên ala xwe goveda hebûnê bigirin. Helbestên evîne û jîna pîroz bixwînin. Heta hingê jî, tu bimînî di xwesiyê de û li gel silavên şoresgerî ji bî hemû hevalan û ji bo gelê me yê serhildêr jî, hezar silav.

Selîm Biçûk

Çapemenî û çand

Berî her tîstî em silavên xwe yê şoresgerî yên bêdawî ji we re disînin, di kar û xebata we ya çandî û konevanî de serketinê dixwazin. Her wekî ku tê zanîn jî, îro li welatê me jî demeke nû dest pê kiriye û rûpeleke nû vebûye. Gul û kulîlkên jiyana nû, bi awayekî serbixwe û azad li çarmedorê welatê me vebûne û geş bûne. Dicle, Ferat û Munzûr dilîlînin; Cudî, Herekol, Bagok, Zagros, Sîpan û Agirî jî dilan digirin. Kawayên xwe hembêz dikin.

Dema mirov li dirûka mirovatiyê ya hovîti û gemartîya dagirker û mêtîngêhkaran dinere, mirov dibîne ku, dagirker û mêtîngêhkaran cawa ax, gund û bajarên gelan xistine bin destên xwe, tunekirina wan dane ber xwe, xwestine ku gelan ji çand û hunera wan dût bixînin, bi wan bidin bîrîkirin, kerr û kor bihêlin.

Welatê me jî, ji me tevan re xuyaye ku, di rewseke wiha de ye û xwedîyê birîneke wiha ye. Her ciqas bi serê me yê neteweyî pêngavên mezin hatibin avêtin û pê re pêsketînen xurî cêbûbin, berhem û fêki

derketibin holê jî, gava mirov li gorî demê rewsê di ber çavan re dibihurîne nebesî, kêmasî û li pas mayîna çand û hunera gel dibîne. Pêvajoya ku em tê de nû derbas dibin, ji bo sînbûna çand, huner û wêjeya gelê me pirr girîng e û xwedîyê wateyê mezin e. Lewre tîstê ku şoresan nemir dike, dixemilîne, bi deng, zimân û bi nirx dike berhemên hunerî û çandî ne.

Bi rastî gava mirov xebatên çandî, hunerî û konevanî li gorî mercên demê dinirxîne tê dîtin ku, cihê herî mezin cihê Welatê. Lê hema em jinên girtî yên Girtîgeha Amedê ya Navendî nikarin weşanên we bixwînin. Ji ber ku nagihêje destê me. Xwesteka me ji we ew e ku, hûn ji me re, ji niha pê ve her hejmarên Rewsen, Welat û hwd, bisînin-girtîgehê. Ji ber ku em karibin xebatên xwe yê çandî û wêjeyî bi pês ve bibînin û ji bo xizmeta gel û civaka me xwe bigihînin we.

Mizgîn û Arjîn

Girtîgeha Amedê ya Navendî

**Konferansa
Fiasko**

Welat, Norwec- Konferansa Koma Netewan (KN) ya ku di der barê mafên mirovan de di hefteyê çuyî de li bajarê Vien hatibû lidarxistin. Bû fiaskoyek û hefta sermê, dibejê Serokê Amnistiya International (Mafên Mirovan a Navnetewiyî). Serokatiya konferansê jî, ji aliyê xwe ve dide nişan ku, dê endamên wan der barê beyanetê hevpar de bibin yek û ew jî dê mafên mirovan bihêzîne.

Sekreterê Gistî yê Mafên Mirovan Piere Sane, ku jî Senegalê ye roja duşemê konferansa hefteya yekemîn wek hefteya sermê bi nav kir.

"Ev konferansa bi tevayî fiaskoyeke mezin e, ev dizî ye û hefteyêke bi serm e," got Sane. Sane axavtina xwe wiha domand: "Dema berendamên ku dewlet û hikumetan sandine, di çihên luks de der barê mafên mirovan de dipeyivin: li ser gerdûnê bi hezaran mirov tînin kûştin, birîndar kirin, tedayî tê kirin, darvekirin û jiyana wan bi pestan tê tehdît kirin."

*Ji rojnameya adreseavisen

Û Huseynov bi ser ket

Li Azerbeycanê îktidara di destê Cepha Gel a Ebulfez Elçibey de ket bin kontrola hêzên kolonel (serheng) Suret Huseynov. Serokkomarê berê Elçibey ji Bakû reviya û li gundekî Nexçivanê bi cih bû. Suret Huseynov jî xwe serokê dewletê îlan kir û jî bajarê Genceyê Azerbeycanê idare dike.

Nûçeyên Derve- Serhildana di bin serokatiya Suret Huseynov de, piştî têkoşîneke demkurt, lê xurt, bû sebebê reva Serokkomarê Azerbeycanê, Elçibey, Roja 21'ê Heziranê Huseynov bi hêzên xwe yê çekdar girte ser paytexta Azerbeycanê, Bakûyê û dest danî ser îktidarê.

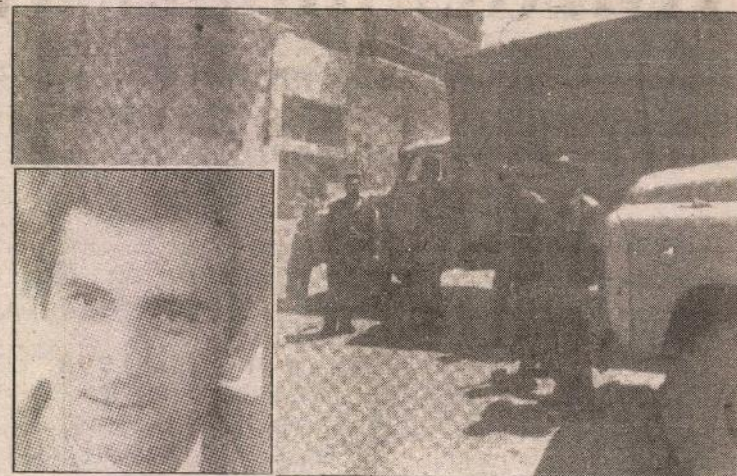
Bêyî ku hêzên girêdayî Huseynov bikevin Bakûyê, Ebulfez Elçibey reviya çû Nexçivanê. Piştî destdanîna ser îktidarê, Huseynov di sa vegehiya bajarê Genceyê û da xuya ku, jî Genceyê wê Azerbeycanê idare bike.

Kolonelê berê, Suret Huseynov îdîakir ku, jî niha û pê ve tu hêz nikare wî bide sekînadin. Hêzên Huseynov jî rêveberiya televizyon û radyoyê bigirin heta balefirgehan

hemû sazi û avahiyên rêveberiya Azerbeycanê xistine bin kontrola xwe.

Li hin deverên Azerbeycanê liderên Cepha Gel, bangî gel kirin da ku li dijî hêzên Suret Huseynov serî rakin, bes kesî guhê xwe neda wan û xwe tev neda. Liderên Cepha Gel, hêzên Huseynov wek aligirên sistema komunist a berê didin nişandin û li dijî wan propanganda dikin. Lê li gor nûçeyên ku ajansê biyani belav dikin, gelê Azerbeycanê % 90 aligirên Suret Huseynov in, jî ber vê yekê anti progandaya zilamên Elçibey zêde pere nake. Li ailyê din, gelek liderên Cepha Gel jî aliyê kargerîya nû ve hatin girtin.

Li Azerbeycanê, li aliyekî kontrola hêzên Suret Huseynov

Parlamentoya ku ta berî hefteyêkê di destê Elçibey de bû vêga jî aliyê hêzên Suret Huseynov ve tê parastin û nahêlin terefdearekî Elçibey nêzikî wê bibe.

nov çiqas diçe zêde dibe û zilamên Elçibey yek bi yek ji rayedarên xwe yê berê dibin û tînin girtin. Li aliyê din Ebulfez Elçibey di gel du sed sed, muhafizên xwe li Naxçivanê li gundekî li hêviyê ye ku dawî li bûyerên Azerbeycanê werin û cereke din were ser karê xwe yê serokkomariyê.

Lê bas xuya dike ku, Elçibey nema karê xwe yê berê bi dest dixwe: her çiqas Amerika û Tirkiyê desteka xwe ya

siyasi û manewî jê re pêskes jî bikin. Jixwe, bi rastî, Elçibey jî bawer nake ku careke din karibe vegere ser karê xwe û dibêje: "Ger asî xwe ji Bakûyê vekişînin û teslîm bikin ezê vegehim." Ev jî tê wê maneyê ku Elçibey dixwaze bibêje: "Ez nema dikarim vegehim." Ji ber ku hemû rayeyên kargerîya Azerbeycanê ketinê destê hêzên Huseynov û Huseynov jî xwe qayil dibêje: "Nema kes dikare min rawestîne!"

FOCUS bi destê MÎT'ê dertê

Kovara Focusê, bi nûçeyên xwe yê asparagas û dijîtiya Kurdan tê naskirin. Di hejmarên wê yê berê de jî gelek nivîsên ku dijîminatiya têkoşîna gelê Kurd dîke hene.

Welat, Almanya- Kovara Focus di hejmarê xwe ya 14'an de hevpeyvîneke ku bi Sekreterê Gistî yê PKK'ê Abdullah Öcalan re çêkiribû wesand. Bes kovar wesana xwe ne li gor qaydeyên capemeniyê kiribû û hevpeyvîneke jî rastiya wê dîr xistibû. Di vê hevpeyvîneke de dihat îdîakirin ku, Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan êrîsên Neo-Nazîyan ên li hember gelê Tirk biheq didît. Ev hevpeyvîn bi navê rojnamevan Wilhelm Dietl hatî çêkirin. Nûnerê KURD-HA yê Rojhilata Navîn M. Kesercioğlu diyar kir ku di dema hevpeyvîneke de ew bi xwe jî li wir bûye û leqayî nû daxuyaniyên Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan ên bi vî rengî nebûye. Li ser vî awayî ajansa KURD-HA der

Logoya Kovara FOCUS

heqê kovara Focus de lêkolîneke dorfireh pêk aniyê. Di dawîya vê lêkolîneke de dertê holê ku kovara Focus bi mîsyoneke xeynî capemeniyê dixebite. Kovar hejmara xwe ya yekemîn li Dewletên Yekbûyî yê Amerika diwesîne û wesaneke 'Konseya Tirkên Dinyayê' ye. Dû re li dewletên Ewropa tev, bi pirranî jî yê ku Tirk lê dijî heftiyê carekê tê wesandin. Finansor û Serokê Konseya Tirkên Dinyayê M. Salim Öztoksoy armanca wesana kovarê bi vî awayî sîrove dîke: "Em dixwazin fikrên ku li dijî Tirkan ku-bi salan e pêk hatine biguherînin." M. Salim Öztoksoy jî xeynî kovarê xwediyê sîrketêke bi navê BERTEX e li Frankfurtê. Firmaya BERTEX'ê jî aliyê Balyösxaneyê Tirk a Bonnê ve tê finansîkirin.

Kovara Focus berî vê hevpeyvîneke, di hin hejmarên xwe yê din de gelek caran rê dave nûçeyên asparagas. Di hej-

mareke wê ya meha Adarê de nivîseke bi sernavê "Ji bo şerê rizgariyê xûgî" de îdîa dîke ku, bi PKK li Eyaleta Bavera pereyan jî gel dicivîne û dîke ku polis bi ser kesên Kurd ve here bê ev yek rast e an na? Bi vî awayî hin kesên Kurd jî alî polîsan ve tînin girtin. ERNK'ê nerastbûna vê nûçeyê diyar kir. Focus di nûçeyêke xwe ya din de jî ajansa KURD-HA hedef nişan dîde.

Berpirsiyarên kovara Focus û Konseya Tirkên Dinyayê jî bo ku raya gîstî bi alî Tirkan ve bikîşînin ci jî dest tê dikin û li hember welatparêzên Kurd û calakiyên wan çar alî bi ne xweşî dixebitin. Di serê navbera PKK'ê û dewleta Tirk de capemeniya Tirk bi awayekî ne rast û ne li gorî exlaq û normên capemeniyê xebitî. Bi vî awayî di nav capemeniya dinyayê de ewlebûna xwe winda kir. Piştî ku bawerî bi capemeniya nava Tirkiyê de nema, vêca dewletê dest avêt wesanan wek Focus li derve û ew finansî kirin. Ew jî li derve bûn dengê MÎT'ê û jî bo valahiya di vî warî de dagirin dest bi xebatê kirin.

Komcivîna YRWK'ê

Di rojên 25-26-27.6.1993'yan de Komcivîna YRWK'ê ya 3'yan de were lidarxistin. Ev komcivîn de jî her demê bêhtir bersiva demê bide. YRWK jî, jî bo ku berpirsiyariya hemû guherînan ve koçbera dirokî bide de xwe bi firehî û kûrahî mezin bike û eniya rewşenbîrî bi hêz bike.

Programa Komcivîne:

1. Vekirin
2. Xwendina Rapora Komîteya Amadekirina Komcivîne
3. Hilbijartina Diwanê
4. Xwendin û Pêskêkirina Mesajên Mëvanan
5. Rapora Politîkî: Li ser rewşa cihanê û Kurdistanê û koçber û guherînan nû de bê rawestandî
6. Ji bo ku YRWK bikaribe bersiva dema nû bide û jî hemû hêlan ve û bi taybetî jî hêla rêxistinî ve xwe fireh û mezin bike, destûra xwe jî nû ve di ber çavan re derbas dîke û li gorî demê wê, nû dîke
7. Kar û barên YRWK yê du salan. Ji Komcivîna Duyemîn ve û heta îro bi raporekê tînin nirxandin
8. Kar û barên saxên YRWK'ê jî, bi raporen wan tînin nirxandin
9. Yekitiya Mamosteyên Kurd (YMK) û Yekitiya Xwendevanên Kurd (YXK) bi du raporên tînin nirxandin
10. Wek ku tê zanîn di Konferansa Yekemîn de biryara avakirina Enstîtuyêke Kurdî û pê ve girêdayî Pirtûkxaneyêke Neteweyî hatibû standin jî bo vê armançê jî, komîteyêke amadekirina avakirine hatibû hilbijartin. Ev komîte rapora xwe pêskêş dîke jî bo ku ew biryar êdî bikeve jiyane
11. Raporek li ser maliya YRWK'ê tê pêskêskirin
12. Girêdayî Enstîtuya Kurdî, de li ser saxekî Kurdzaniyê (Kurdo-lojî) bê rawestandî
13. Komîsyoneke zimanzaniya Kurdî de bê sazîkirin, jî bo ku bi awayekî zanbarî li ser zimane Kurdî bi hemû zaravayên wî ve sebat çêbibin û bingehek jî bo saziyêke neteweyî bê danîn; bi armanca afirandina zimaneke yekgirtî
14. Li ser avakirina komîsyonekê jî bo wergerandinê de bê rawestandî
15. Li ser capemeniya Kurdî û pêskistinê wê tê rawestandî
16. Girêdanên rêxistinî di nava YRWK'ê de
17. Standina biryaran
18. Hilbijartina Komîteya Karger
19. Girtin.

Aligirên Dursun Karataş têne tecrîtkirin

Rêxistina Devrimci-Sol, ji demekê ve ye li hember komek ku li hember serokê rêxistinê derdikevin. êrişên dijwar didomîne. Heta niha, di êrişên bi vî rengî de bi dehan kes birîndar bûne û cend jê jî hatine kuştin. Roja 21'ê Heziranê jî êrişeke bi vî rengî hate kirin. Aligirên Dursun Karataş, bi ser kovara aligirên Bedrî Yağan ve girtin û gullebaran kirin. Di vî êrişê de 2 jê giran 7 kes birîndar bûn.

Kovara aligirên Bedrî Yağan Devrimci Çözüm, li ser vî êrişê beyanek da û hizba Dursun Karataş protesto kir. Kovar jî bo şoreşger xwîna hev nerêjin bang li hemû rêxistinên cep kir û aligirî xwest. Li ser vî nûnerên 14 kovarên cep li hev civiyan û beyaneke hevpar weşandin. Di vî beyanê de êrişên ser şoreşgeran tê protestokirin û jî bo êrişên bi vî rengî rawestînin, bang li aligirên Dursun Karataş tê kirin.

Li aliyê din, nûnerên kovar û rêxistinên cep dan xuyan ku, bi rêxistinên ku xwîna şoreşgeran dirêjin re, dê hemû tîkili û danûstandin bêne birrin.

Grevên girtiyên Bûcayê di roja 28'an de

Greva birçibûnê ya ku li Girtîgeha Bûcayê jî aliyê 63 girtiyên siyasî ve tê domandin, kete roja xwe ya 28'an. Girtiyên ku di grevê de ne, jî aliyê tenduristiyê (sihhet) ve di talûkeyê de ne û li gor agahiyên ku doktor didin, hin jî wan di sinorê mirinê de ne.

Girtiyên ku nexwes ketine tedawiye qebûl nakin. Li gorî ku Doktor Yeşim İslagen diyar dike, 17 kes jî van girtiyên di rewsa mirinê de ne. Gelek jî girtiyên jî bi nexwesînên wek zerik û tîberkulozê (jana zirav) ketine. Sazî û komeleyên demokratîk ên ku vî grevê disopînin (taqîb dikin) bang li Wezîrê Dadiyê Sevfî Oktav kirin ku, daxwazên girtiyên bêne peirandin û wezîfedarên ku li ser girtiyên zilnê dimesînin bêne cezakirin. Li aliyê din malbatên girtiyên jî, jî 23'ê meha Heziranê ve li KMM'a (İHD) İzmirê ketin greva birçibûnê. Dayikên girtiyên bang li dewletê kirin û wiha gotin: "Me ew anin dinyavê û em dê wan bi we nedin kuştin."

Ji bo greva birçibûnê ya li Girtîgeha Bûcayê rêxistin, sazî û komeleyên demokratîk ên navneteweyî jî, di dewrê de ne. Rêxistina Eftiyê ya Navneteweyî, biryara livbaziye girtî. Li gor vî biryarê de bi faks û telefonan serokkomar, serokwezîr û wezîrê dadiyê bêne protestokirin.

Serokê Partiya Demokrasiyê (DEP) Yaşar Kaya:

'Em mecbûr in ji her aliyê ve bixebitin'

Serokê Partiya Demokrasiyê diyar kir ku, hemû amadehiyên xwe ji bo karibin bikevin hilbijartinên herêmî û giştî qedandine û li 44 bajaran xwe bi rê xistine. Kaya, der barê cihêtiya HEP û DEP'ê de jî peyivî û da xuyan ku HEP'ê bes xwestiye ku gelleşeya Kurd bêqedexebûna were peyivîn, lê DEP, jî mafê çandî bi heta mafê federasyonê jî bo Kurdan xwestina wan jî xwe re kiriye armanc.

Ji bo rojnameya me Serokê Giştî yê Partiya Demokrasiyê Yaşar Kaya hin beyanat dan. Yaşar Kaya der barê avakirin û birêxistina DEP'ê de pirsra me bersivand û da xuyan ku bi awayekî lezgînî xebatên xwe yê rêxistinî temam kirine. Kaya: "Niha di 27'ê mehê de kongreya me ya mezin heye, li gor qanûnên ku em mecbûr kirine xwe bi rê bixin. Li 39 bajaran, me li 44 wilayetan teşkilata xwe temam-kiriye. Li gorî qanûnên hilbijartinê me hemû tiştên xwe aniyê cih."

Serokê DEP'ê Kaya li ser armanca partiya xwe jî sekini û wiha got: "Em Kurd mecbûr in di platformên demokrasiyê de bixebitin. Ji ber vî yekê jî, ji me re partiyek lazim e. Hûn dizanin partiya me ya dinê (HEP) dewletê ew daye mehkemeyê. Ku ew jî destê me here em nikarin çar din di platformên demokrasiyê de bixebitin. Hilbijartina belediyên û mebusan li pêşiya me heye. Em dixwazin dengê gelê Kurd bigihînin meclîsê."

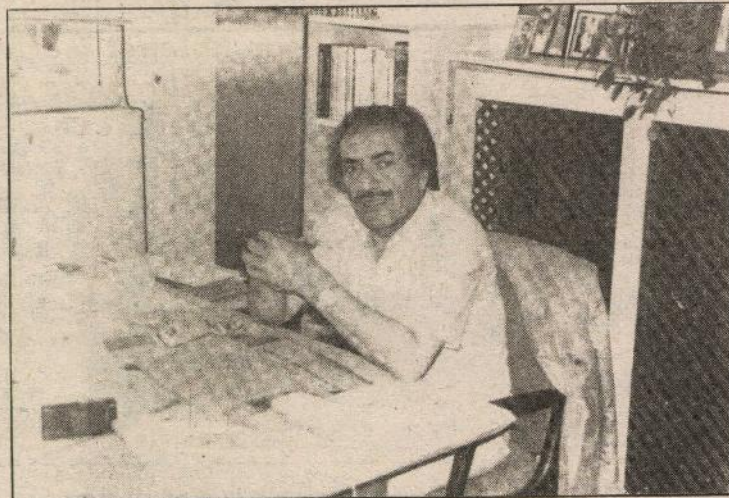
Lê belê em dizanin ku, heta

niha Komara Tirk a ku li ser mîrasa Osmanî ava bûye sê tişt hel nekirine. Yek, demokrasiyê nekiriye jiyana herkesî, meseleya Kurd û demokrasiyê û îstîsmara li ser karker û xebatkar. Heta ev her sê tişt çareser nebin, li Tirkiye demokrasi çênabe."

YEKÎTÎ Û BIRATIYA KURDAN FERZ E

Yaşar Kaya li ser rengê DEP'ê yê siyasî rawestiya û daxuyaniyên xwe wiha domand: "Ev jî heye, em ne partiyeke doktrînel in. Li pêşiya me xebateke doktrînel tune. Em partiya xelkê ne, a xebatkar e, di nav partiya me de hem gundî û xebatkar, hem demokrat û ronakbîr û hem jî dewlemendên welatparêz hene."

Em dixwazin çawa li derve partiyên Kurdan mil dan hev, cepheyeke Kurdistanî çêkin, em jî li hundir cepheyeke wisa çêbikin. Ku em neyêne cem hev em nikarin tu kari bi pêş ve bibin. Yekîti û biratiya Kurdan jî bo me gelek elzem e. Ji bo me êdî îdeolojiya çînî (sinifî)

Serokê Giştî yê Partiya Demokrasiyê (DEP) Yaşar Kaya

Wêne: Salih Günbat

tune. Heta ku Kurd tev neyêne cem hev nikarin bigihin mesedên xwe."

Jî MESELEYA KURDÎ BEHSKIRIN Jî PARA VE MAYE

Pirsra me ya cihêtiya navbera HEP û DEP'ê jî wiha bersivand Serokê Partiya Demokrasiyê Yaşar Kaya: "Di nav hemû partiyên de ferqî hene. HEP jî bo me gava pêşin bû. HEP'ê di programa xwe de wiha digot: "Em dikarin wisa bikin ku, meseleya Kurdî bêqedexebûn were îfadekirin û jê bê xebardan." Lê DEP dibêje êdî jî meseleya Kurdî behskirin û jê xebardan ji para ve maye. Ji îro pê ve em dikarin heqên Kurdan bixwazin. Heqên Kurdan çi ne? Heta niha Kurd bi navê xwe nehatine naskirin. Em dixwazin herkes me, bi navê me binase. Xeynî wî tu heqên me yênsanî tu nîn in."

Radyo, televizyon, dibistan, weşanên bi Kurdî. Îro em dikarin wan bixwazin. Yanê jî xwestina heqê çandî ta federasyonê, em dikarin gelek tîst bixwazin."

Ji pirsra, "Di sert û mercên niha de ku ser her dice germtir dibe, pêkanîna armancên we çiqas mimkûn e?" re jî vî bersivê da: "Niha em Kurd mecbûr in li her alî bixebitin. Hinek jî aliyê ser in, hinek jî aliyê demokrasiyê ne, hinek jî aliyê çandî ne. Em gelekî bindest in, em mecbûr in ku, ji her aliyê ve bixebitin. Car carina ser bi pêş ve diçe. Ên ku bi hev re ser dikin ew derdikevin hemberî hev. Mina dewlet û PKK'ê. Carina jî astî tê, vîca partiyên demokrat dertên pêş. Dibe ku niv saet bi sùn ve jî ev wezîfe bikeve ser milên me. Divê em her tim bi haziri bin."

Hevpeyvîn:
Zana Farqînî

Mayîna Hêza Çakûç ji nû ve dirêj bû

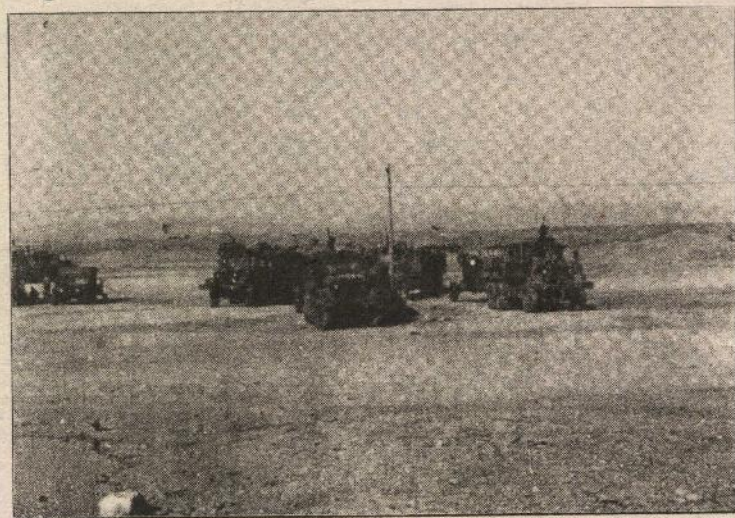
Navenda Nûçeyan- Dirêjkirina mayîna Hêza Çakûç a li bakurê Kurdistanê jî nû ve di Meclîsa Tirk de hate dirêjkirin. Hêza Çakûç (Provide- Confort 2) jî bo parêziya bastirê Kurdistanê ta paralela 36'an, li bakurê Kurdistanê hatiye bicihkirin û biryara mayîna wê jî 6 mehan carekê di meclîsa Tirk de, tê rojevê û bi dengê mebusan jî bo 6 mehên din jî tê dirêjkirin.

Her çiqas biryara mayîna Hêza Çakûç bi fermana Amerîka tê standin û mebusên meclîsa Tirk dengên xwe li gorî vî fermanê diavêjin jî, her cara ku ev mesele dikeve rojê meclîsê, dibe malzeme ji bo politikaya hundirîn û her parti deng dana xwe ya jî bo dirêjkirinê li hember hikûmetê jî bo bazariya

berjewendiyên xwe bi kar tîne.

Serokê Giştî ya DYP'ê Tansu Çiller ku, hê hikûmetê dana niye, bi lez biryara mayîna Hêza Çakûç jî meclîsê derbas kir. Lewre dibû ku hinên li hêviya wezîrbûnê yan hin berjewendiyên (menfaat) sexsî ne, bi avakirina hikûmetê re xwestekên xwe bi dest nexin û dengên xwe li gorî daxwaza hikûmeta neavêjin. Tansu Çiller kiriye ku, herkes bi hêviya tîstê li benda avakirina hikûmetê maye. Di vî rewsê de jî hemû daxwazên xwe tîne cih û dixwaze jî vî fersendê îstifade bike.

Partiyên ku ne di hikûmetê de ne, bi vî yekê dizanin û naxwazin Tansu Çiller zedetir xurt bikin. Ji ber vî yekê jî Serokê ANAP'ê Mesut Yılmaz û

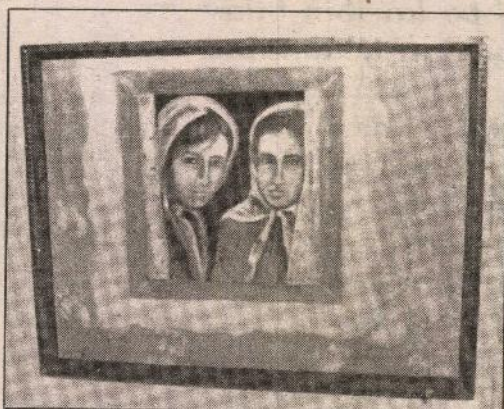
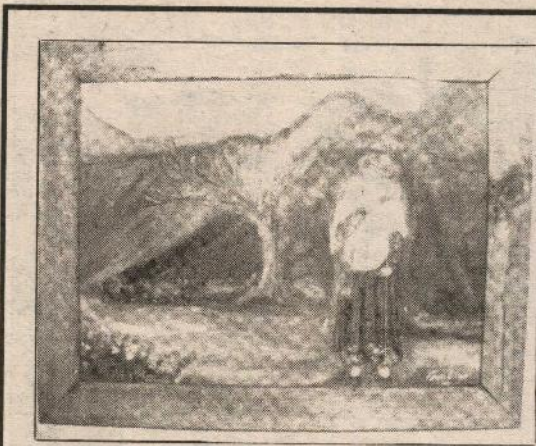
Wisa xuya dike ku hêza çakûç hina bi salan jî Kurdistanê dernakeve.

ve Refahê Necmettin Erbakan ilan kirin ku, deng nadin dirêjkirina mayîna Hêza Çakûç û di dengdanê de vî biryara xwe anin cih.

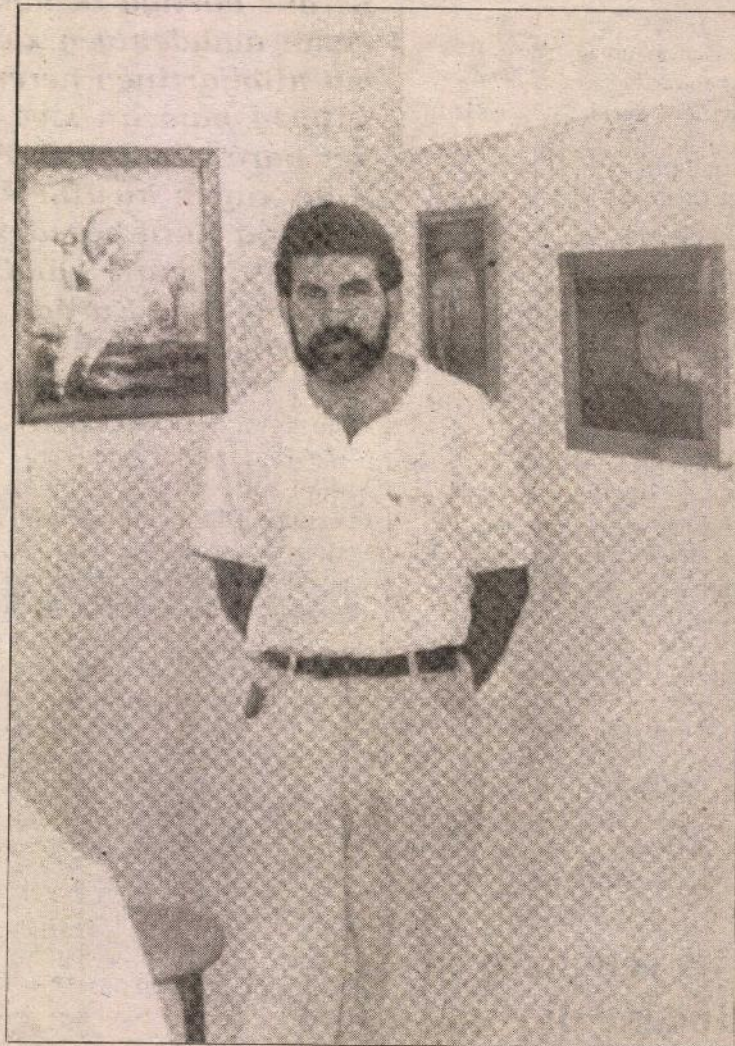
Bi dengên DYP û SHP'ê, biryara mayîna Hêza Çakûç jî meclîsa Tirk derbas bû û Hêza Çakûç dê 6 mehên din jî li herêmê karen xwe bidomîne.

Fevzî Bîlge:

'Gel di berhemê min de xwe dibîne'

Wênekar Fevzî Bîlge, di tabloyên xwe de bi giştî jina Kurd bi awayekî folklorîk bi kar fîne.

Wênekar Fevzî Bîlge

Fevzî Bîlge pêşangeha xwe ya ferdî ya duyemîn di sala Navenda Çanda Mezopotamyayê vekir. Pêşangeh di 19'ê meha Hezîranê de ve-bû. Dê heta 4'ê Tirmehê bidome. Di vê pêşangehê de 21 wêne û 11 peyker (heykel) cih digirin.

Wênekar Bîlge heta niha bi tenê li ser wêneyan xebatên xwe didomand û di xebatên xwe de rengên vekirî û germ bi giranî bi kar dihanî. Her wiha temayên xwe jî, ji mijarên otantik û rewşa gel a niha hildibijart. Di ceribîna wî ya yekemîn a peykeran de jî ew temayên ku di wêneyên xwe de bi kar dihanî balê dikîşande ser xwe.

Bi vê mebestê me di de-

ma gera pêşangehê de çend pirsan jê kir. Ji pirsan me ya, "Bi taybetî temayên we jin in, çima?" re, vê bersivê da me: "Pîrekên Kurd xweşik in, rengîn in, a du-duyan di dinyayê de ku bi sê aliyan ve tê pelçiqandin û zêrandin ew e. Jin zarîf û nazik in."

Di pirsên me de hat xuyan ku gelê Kurd gelek ji rengên germ û vekirî hez dike. Her wisa wênekar jî vê yekê ser guhê xwe re navêje.

Bîlge li ser bikaranîna rengan digot ku divê neyê wê maneyê wênekaranê Kurd rengên din nizanin.

Pirsa me ya li ser temayên otantik û rewşa gelê Kurd a berbiçav jî wiha di-

bersivand: "Armanca bikaranîna temayên otantik ew e ku em van nirx û hêjayiyên xwe belge bikin, ji windabûnê rizgar bikin" e. Bikaranîna rewşa gel a berbiçav jî peywireke ronakbîrîti ye. Divê ku ronakbîr, hunermend di berhemên xwe de rewşa gel bi kar bîne, bide xuyan."

Tê zanîn ku gel eleqeyeke mezin bi pirranî nîşanî xebatên hunerî nade. Ji ber hînbûna vê rewşê me jê vê pirsê kir.

-Gel eleqeyeke çawa nîşanî xebatên we dide? Me got gel lê mebesta me jî vê peyvê ewe ku kesên tîndar serdana pêşangehê."

Eleqeya gel herdu rojên pêşin gelek bû. Zêdetir jî, ji

peykeran re hebû. Di nava kesên ku tîndar xebatên min de ji her cîna û tebeqeyî hene. Her kes xwe di xebatên min de dibîne. Xwe hem di berhemên min ên otantikî de û hem jî yên ro-

jane de dibînin.

Minak pîrekek hat pêşangehê. Gelek bala wê kişand. Di eynî rojê de çar carên din tevî cîranên xwe ve hate pêşangehê. Ev yek ji bo min xelata herî mezin bû."

Gola Wanê

Gola Wanê gola mezintirîn a Kurdistanê ye. Aqara wê 3.764 km² ye. Ew 8 km li rojavayê Wanê dikeve. Bilindiya wê ji deryayê 1646 m kurtirîn cihê wê jî 100 m. ye. Sîklê wê kêr û zêde 3 goşehî ye. Dirêjahiya golê di navbera Tetwan û Cemê Behdînanî de ketiye û bi qasî 125 km ye. Berê wê li gorî cihan ferq dike. Hinek cihan kêrber e û li hinekan jî bi ber e. Gola Wanê wêkî newaleke devgirtî ye. Ku bi qasî 12.000 km², av di xwe de civandiye. Gol ava xwe jî cend ceman distîne. Ji aliyê bakur ve jî Cemê Zîlan, ji aliyê bakurê rojhilat ve Cemê Behdînanî, ji aliyê rojhilat Cemê Res, Cemê Xosabê, ji aliyê başûr ve Cemê Argafê tîndar û dirîjin golê. Ava golê 22 li ser he-

zarî şor e (%22). Ji ber ku gol jî çar aliyan ve girtiye.

Ava golê, bi taybetî besa wê ya bakur germ dibe û germa-hiya wê jî 20°C an derbas dibe. Ji ber sermayê di zivistanê de ava hinek sînan golê yê tenik (ne kûr) diqerisîn. Ji ber şorbûna ava wê, di gola Wanê de masî pirr in. Tenê hinek masiyên ku dikarin di nava sor de bijin tê de hene. Di navbera navenda bajarê Wanê û bajarokên dorhêla wê de, bi kes-tiyên (gemî) biçûk hatin û cû-yîn heye. Li Tetwan, Xelatê, Adilcewazê, Ercişê, Wanê, Edremîtê, Gevasê û Resadiyê lengergehên (îskele) keştiyan hene. Dar û berên gola Wanê jî ber hebûna hêşinahî û zinar û selan pirr bedew e.

Di nav golê de giraveke di-

Dimenek ji Gola Wanê

roki ya pirr navdar heye. Ev girav Axtirman e û li ser vê giravê dêreke ji bo fileyan pirr

giring heye. Di niviseke hew-çend kurt de ne mimkûn e Axtirman bê vegotin, ji ber vê

yekê em wê dihêlin ji bo niviseke din.

Bêrivana Dêrsimî

Hunermendekî rasteqîn qeydeyên ku ji mêj ve hatine diyarkirin naşopîne.

E. H. Gomrich

Cerdevanên Beho Axa û siya kerê

Min divê ji we re serpêhatî yeke ku li serê Beho Axa yê Qerekîsê û şivanê wî hatîye binivisîm. Beho Axa sercerdevanê gundê Duavayê ye. Gundê wî di navbera Diyadinê û Qerekîsê de ye. Cerdevanên wî, hinêk jê şivanên pezê wî ne. Nêzikî hezar pezê Beho heye. Çar penc şivanê wî hene.

Seveke tava hivê ye. Şivan ji xwe re kom bûne rûniştine. Kerê wan şivana tê. serê hêswê. Şivan çav pê dikevin û xwe diavêjin erdê. Ker ji di cihê xwe de sekiniye. Guhê xwe her çikas dilivîne û siya guhên wê dikeve ber çavên şivanan dibin çen kes û hema pênc şivan destê xwe radikin hewa. Dibêjin: "Em teslîm. em di bextê Kurdistanê de ne. hûn me ne kujin. Bi sozê namusê hûn vê carê me efû bikin, ji îro pê ve em hew radihêjin tivingê dijmin." Bi dû re dinêrin ku wa ye kerê wan e û her pênc şivan ji hev re dibêjin: "Ev jiyana me. jiyaneke bênamus e. Yan na em ji siya kerê xwe hevqas nedî-

WELAT

bizdiyan." Û ji hev re dibêjin: "Kuro hevqas me soz û pêmanê mezin dan ku em ji vê soza xwe dagerin em bênamus in. "Û di nava hevde sond dixwin dibêjin ji îro pê ve em vî îşî nema dikin" Serê sibehê qasidekî dişyînin ji Beho Axa re. Dibêjin: "Bi telbê

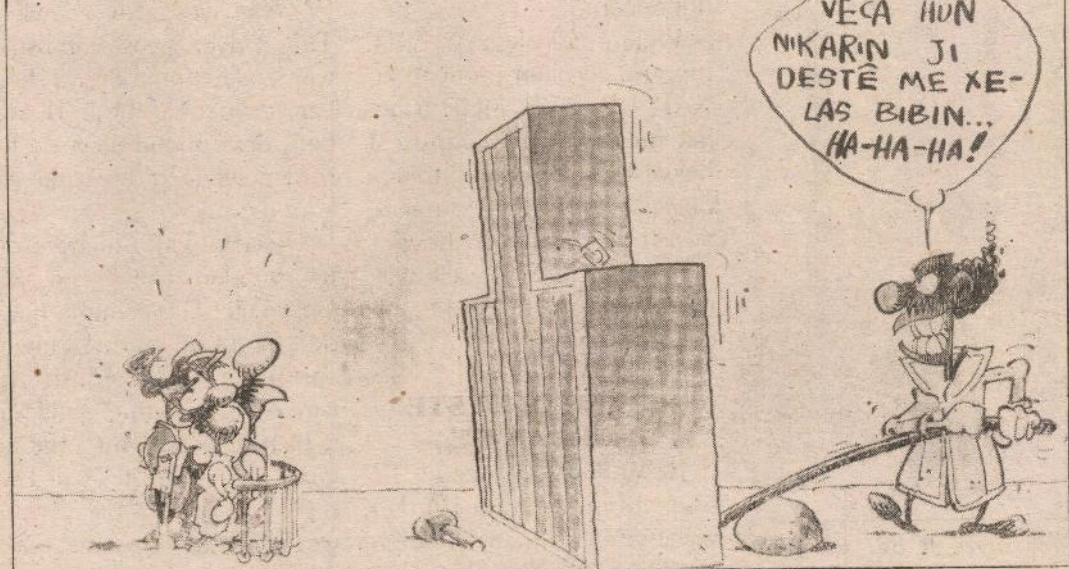
pezê xwe ve, êdî em şivanîya te hew dikin." Heta zilamê axa têne ba pez. ew jî radihêjin tivingên xwe û derdikevin çiyê ji nû ve dest bi jiyaneke binamûs û bişeref dikin. Xwe ji wê jiyana pîs û bigemar xelas kirin. Weyl li halê Beho Axa bê.

Eloyê Serhedî

Jûjî...

Doğan Güzel

* PİSTÎ WÊKANKIRINA GUNDÊ BANÊYÊ YÊ ŞIRNEXÊ Û ÎŞKENÇEKIRINA GUNDIYAN VÊCA LI DADGEHA EWLEKARIYA DEWLETÊ (DGM) TÊN MAHKÊME KIRIN.

TÎR

Musa Anter

Ji bo bîranîna apê Musa

Nivîskar û mamoste, rojnamevan û şervanê doza Kurdistanê. Ebûqatê heqiyê, rewşenbîrê herî mezin Musa Anter. Ji hêla xwînmijê hizb-î kontrayê dewleta Tirk ve, li bajarê Amedê hate qetilkirin.

Musa Anter kevokê aşiyê bû, her weke ku em pê dizanin biratiya gelê Kurd û Tirk diparast. Ez Nuriyê Diyarbekirî, li Fransa û li ser navê Kurdên li Fransa dijîn dewleta Tirk protesto dikim û dibêjim. Bila dewleta Tirk baş bizanibe ku, heta Kurd li cihanê bijin hemû şehîdên Kurdistanê û Apê xwe Mûsa ji bîr nakin. Şehîdbûna Apê Mûsa û kuştina zarokekî me ji me re mîna jana zirav e û bîrîna me hin pê kûr dibe. Lê bila neyarê me bizanibe em tol û heyfa Apê Mûsa û heyfa şehîdên xwe yên dinê li erdê nahêlin. Pênûsa Apê Mûsa bi dilekî xweş û bi evîna welat digirin destê xwe.

Apê Musa tu rehet rakeve. Ew xwîna te ya rijiyayî roj bi roj sor veke agirê Newrozê hilorî. Ji nav bajar û gundan heta serê çiya, her der veketî, ronahî daye welat. Keç û xortên Kurd hemû li gaziya te hatin. Wê neyarên xayîn, di agirê te de bişewitin.

Daxwaziyek min ji gelê Amedê heye û ez bawer im wê bînin cih. Şûna Apê Mûsa lê şehîd bûye em naxwazin bibêjin Seyrantepe. Her wiha ji îro pê ve em dixwazin navê wî biguherînin.

Em tev bibêjin diyarê Mûsa

Qetil kirin qetil kirin
Musa Anter qetil kirin
Ji meytê wî xofê girtin
Dizîn birin defin kirin

Xwîn dirijî xwîn dirijî
Li Amedê xwîn dirijî
Neyar xwînmij û dijwarî
Kal, jin û zorakan dikujî

Jîn çî jîn î, jîn çî jîn î
Li Amedê jîn evîn î
Bi eşq û evîna welat
Mûsa ket nav gola xwîni

Çiqas bilind û gir î
Wek çiyayê Agirî
Nivîskar û mamoste
Şervan û rewşenbîr î

Ji bîr nakin, ji bîr nakin
Em Apê xwe ji bîr nakin
Ji bo Kurdistanê rengîn
Emê canê xwe fêda dikin

Çiqas bilind û xurt î
Wek Zaxros û Ararat î
Nivîskar û dengê Kurd î
Milîtanê kalê xort î

Tu şehîd î tu şehîd î
Apê Mûsa tu şehîd î
Xwediyê pênûsa hêşîn î
Tu egîtê xaka Med î

Tu namirî tu namirî
Musa Anter tu namirî
Weke agirê Newrozê
Dilê me de venamirî.

Nûriyê Diyarbekirî / Creil / Fransa

Hem rengê têkoşînê, hem jî ber û îmkanên wê ji hemû deman bêhtir û firehtir bûye ji ber vê ye ku:

Ev deng nema tê birrîn

● *Lî hember qetliam û operasyonên ku hêzên dewleta Tirk li Kurdistanê pêk tîne Kurdên welatparêz li dijî sazîyên Tirkiyê yên li Ewrûpayê livbazî li dar xistin. Li Munîh 19, li Marsîlya 30 Tirk ji aliyê grûbên Kurd ve wek rehîne hatin girtin. Li gelek bajarên din ên Ewrûpayê jî sazîyên Tirkiyê hatin rûxandin. Di dema van bûyeran de bi dehan xwepêşandanvan û polis birîndar bûn. Ji birîndaran du xortên Kurd mirin.*

● *Gelê Kurd li hember kirinên dewleta Tirk ên derveyî mirovahiyê bêdeng namîne û her diçe bi awayên cur be cur dengê xwe bilind dike. Li Kurdistanê û Tirkiyê bi girtina kepeng û kontaxan li Ewrûpayê jî livbazîyên li dijî sazîyên Tirk gelê Kurd reaksiyonê nîşan dide. Bi vî şeklî hem hemû gelê Kurd vedixwîne wan warê têkoşînê, hem jî bala raya giştî ya dinyayê dikişîne ser hovîtiya ku hêzên dewleta Tirk li ser Kurdan diceribîne.*

Li ber konsolosxaneyê Tirk a Bonnê protestovanên Kurd û polisên Alman hev digijgijînin.

Danmark û Swedê jî gelek bankayên Tirk ji aliyê Kurdan ve hatin tahrîpkirin û konsolonsiyên Tirk hatin protesto kirin.

Livbazîyên Kurdan, bi taybetî yên li Munîh, Bern û Marsîlya, li Ewrûpa pîr deng dan û di hemû televîzyonên Ewrûpa û yên Tirkiyê de wek sernûçe hatin dayîn. Di gelek rojnameyan de jî, an di manşetê de an jî di rûpelên yekemîn de ev bûyer hatin weşandin.

REAKSIYONA TIRKIYÊ

Li Tirkiyê, kanalên televîzyonê bi girîngî her saet nûçeyên van bûyeran pêşkêş kirin û ta dawî di ekranên xwe de cihên bûyer li diqewimîn, nîşandan.

Serokkomarê Tirkiyê Süleyman Demirel ev bûyer bi awayekî tund protesto kirin û wiha got: "Em hevî dikin ku hikûmetên ku em dost dizanîn ji niha pê ve tedbirên xurt bistînin ji bo parastina nûneriyên me."

Wekîlê Serokwezîr Erdal İnönü û serokên partiyên ANAP, RP, DYP, MHP û gelek mebûsên neteweperest helwesta Kurdên welatparêz protesto kirin û di vê mijarê de dîtînen xwe yên hevparanîm zimên û ev mesele wek meseleyeke neteweyî nirxandin.

REHÎNE DI DESTÊ KURDAN DE

Rehîneyên ku nêzîkî 12 saet di bin kontrola Kurdên welatparêz de man, di dema rehînbûnê de diyar kirin ku.

tu xerabî û hereketên dijwar ji aliyê bizavkaran ve li hember wan nehatiye kirin.

Pirekek jî rehîneyan dema rehîne bû wiha peyivî bi telefonê: "Yekcar li dijî me tu tewrên wan ên xerab nîn in. Hemû pêdiviyên me tînin cih û li hember me samimî ne."

DAXUYANIYA KOMÎTEYÊN KURDISTAN

Li ser bûyerên ku li dijî dewleta Tirk li bajarên Ewrûpa qewimîn, komîteyên Kurdistanê daxuyaniyek belav kir. Di belavokê de ev livbazî mafdar tînin dîtînin û dewleta Tirk ji ber tewrên xwe yên barbar tê rexnekirin. Belavok bi kurî cih dide wan nêrînan: "PKK'ê ji bo çareserkirina pîrsa Kurdî bi riyên aşîxwaz, ji 20'ê Adarê ve şerrawestîna îlankir. Ev pêvajoyê bi awayekî yekalî 83 roj dom kir. Lê tevî vê yekê, dewleta Tirk êrîşên xwe domandin û dev ji şer berneda. Bi vê helwesta xwe dewleta Tirk, ji riyên siyasî yên aşîxwaz zêdetir metodên leşkerî yên terorîst dicibîne. Bi taybetî, di vê meha dawî de terora dewletê bi awayekî eşkere didome."

Dewleta Tirk êdî bêveşartî, gundan hildiweşîne sivilan diktuje. Di vê meha dawî de, 50 gund hatine hilweşandin, ji sedî zêdetirî insanên Kurd hatine qetilkirin û bi hezaran jî Kurd hatine girtin. Ev bûyerên ku li Ewrûpa qewimîn li dijî vê helwesta Tirkiyê em wek reaksiyona Kurd dinirxînin."

Navenda Nûçeyan- Li hemû welatên Ewrûpa, alîgirên PKK'ê û welatparêzên Kurd li dijî operasyonên ku artêşa Tirk li Kurdistanê bi awayekî hovane dimeşîne, girtin ser balyozxane, ofîsên balefirên Tirk, banka û ajansên tûristîk ên Tirkiyê. Di çalakî û livbazîyên xwe de xwepêşandanvanên Kurd li Munîh nozdeh, li Marsîlya jî sih kesên Tirk demeke dirêj rehîn girtin.

Roja 24'ê Hezîranê, Kurdên ku li Ewrûpa dijîn, li Almanya li bajarên **Munîh, Frankfurt, Berlîn, Munster, Dortmund, Hanover, Koln û Brehmen**; li Swîsrê li **Bern, Zurich** û **Cenevre**; Li Îngîlistanê li **London**; li **Fransa** li **Marsîlya** û **Liyon**; li Swêdê li **Stokholm**; li Danmark li **Kopenhag**, gelek balyozxane, ofîsên balefîrên Tirk, banka û acanteyên tûrîzmê yên dewleta Tirk îşgal kirin. Li hin van avahiyan wezîfedarên dewleta Tirk rehîn hatin girtin.

Li balyozxaneyê Marsîlya 30 Tirk pêvajoya sê saetan li Munîh jî pêşî 19, dû re kes pêvajoya 10 saetan di destê bizavanên Kurd de rehînan, du re serbest hatin berdan. Di dema van livbazîyan de ji Kurdan û polisên bi dehan kes birîndar bûn, ji Kurdên birîndar 2 xort mirin. Yek ji wan, bi berekên memûrên Tirk ê li balyozxaneyê Bernê kar dike, hate kuştin. Li ser kuştina vî xortê 19 salî, Kurdên ku xwepêşandan li dar xistin, wiha peyivîn: "Bi destê konsolosê Tirk gulebarankirina

ser mirovên destvala karakterê dewleta Tirk derdixe meydanê. Li Kurdistanê, her roj insanên me tînin qetilkirin, çiyayên me tînin bombekirin, dengê tu kesî dernakeve. Li hember vê helwesta konsolos a derveyî mirovahiyê jî, dengê kesî dernakeve. Divê ku dinya hemû lomanan ji vê helwesta konsolosê Bernê bike.

MUNÎH

Li gelek bajarên Almanya Kurdên welatparêz bi ser avahiyan dewleta Tirk ve girtin û jî aliyê dîngî ve zirarkî mezin dan van avahiyan. Bûyera herî mezin û girîng li Munîhê qewimî. Grûbek Kurdên welatparêz parêzkerên Konsolosxaneyê Tirkiyê ya Munîh bê tesîr kirin û Tirkên di hundir de rehînan girtin. Armanca vê livbazîya xwe ji hundirê balyozxaneyê wiha diyarî dewleta Alman kirin: "Em dixwazin ku Serokwezîrê Almanya Kohl dev ji helwestên xwe yên dualî berde û dewleta Tirk jî ber

pestên ku li hember Kurdan pêk tîne protesto bike. Kurdên bizavkar jî 19 rehîneyan, neh hebên jin û zarok saet li dora 10'an berdan bizevkar piştî ku bi parlamenterekî Alman re peyivîn saet li 12'ê şevê dev ji livbazîya xwe berdan û deh rehînen di destê xwe de serbest kirin.

Li Bremenê, ofîsa balefîra Tirk li Munsterê konsolosxaneyê Tirkiyê, li Köln, Frankfurt, Dortmundê jî gelek bankayên Tirk ji aliyên Kurdên welatparêz ve camên wan hatin şikandin û eşyayên wan konsolosiya Tirkiyê protesto kirin.

MARSÎLYA

Li bajarê Fransa, Marsîlya grûbek xortên Kurd balyozxaneyê Tirkiyê îşgal kirin û 30 Tirkên di hundir de rehînan girtin. Piştî ku daxwaza wan bi televîzyonekê re hevpeyivîn hate cih, rehîneyên di destê xwe de serbest berdan.

Li paytextên Îngîlistan,

Polîsên Fransîz li bajarê Fransa Marsîlya, li ber dergehê Konsolosxaneyê Tirk.

Enstîtuya Kurdî bulten derxist

Enstîtuya Kurdî ya li Stenbolê berî vê bi salekê di 18'ê Nisana 1992 yan de di bin serokatiya Dr. İsmail Beşikçi û tevî Musa Anter ji aliyê 8 rewsenbîrên Kurd ve hatibû damezirandin. Piştî sala wê qediya bultenek weşand. Bulten bi aramancî ku raya giştî, bi taybetî jî kesên ku bi warê Kurdolojiyê ve eleqedar dibin agahdar bibin, diwese. Hejmara yekemîn 8 rûpel e û bi zaravayê Kurmancî hatiye nivîsîn. Serokê Rêveberîya Enstîtuyê Sefîk Beyaz diyar dike ku, di pêşerojê de wê ev bulten bi zimanê Tirkî û Îngilîzî jî bê weşandin. Enstîtu bi kongreyekê endamên xwe yê rêveberiyê jî bijart û dest bi xebatên xwe kir. Di programa enstîtuyê de ji weşana pirtûka alfabe yê ta bi ferheng û zêdekirina şaxên enstîtuyê projê hene. Pirtûka alfabe ya Kurdî ku wê ji 215 rûpelan pêk were li ber çapê ye. Enstîtu jî bi bipêxistina xebatên qada çandê bi Kurdistanê Başûr re dikeve têkilî û danûstandinan. Di programa pêşerojê Enstîtuyê de xebatek girîng jî, bi pêxistina her zaravayê Kurdî ye. Niha bi pirranî li ser Kurmancî tê xebatandin. Lê hin bi hin ci Soranî û ci Dimilî wê li ser van zaravayan jî bi kûrahî bê sekinandin. Armanç di dawî de bi xwezayî yekkirina zimanê Kurdî ye. Ji dema ku Enstîtu vebûye heta niha, gelek astengi jê re çêbûne. Roja vebû polîsan lewheya navê wê jî diwar daxistin, demek şûn ve êrişî Enstîtuyê kirin, dest danîn ser arşîva wê. Di vê navê de damezrenêrê wê Musa Anter hate kuştin. Lê Enstîtu li hember hemû kêmasî û astengiyên bi imkânên heya xebatên xwe domand, vêga jî wê her meh bi vê bultenê eleqedarên bi xebatên xwe agahdar bike.

Partiya DEP'a

Bursa di

binçimîkerdiş

Partiya DEP'a Bursa 21'ê Heziranê di ser keyê 30 merdîman giratî û bê sebeb kerdî binçimî. Partiya DEP'a Bursa beyanê da beyan di. Emniyeta Bursa qandê plana xwî yê verîna hadîrkerdê û seva 21'ê Heziranê kucê Yavuz Selim, Telefîrik, Soğanlı, Emek di serê keyî DEP'i jan girofî û 30 endamê cînan girofî binçimî e ku binçimî namê inan: Ramazan Sönmez, Necmettin İmel, A. Aziz İmel, Cevdet Hatun, Resûy Baykara, Cindî Toprak, Hamî Toprak, Mahsur Toprak, Cemal Koc, Ata Celik, û birayacî Muhlis Isik, Cemal Odabasî, Faysal Yâsli Necdet Yılmaz, Metin Celik Girofîna endamanê DEP'i jan qandê verniya xebatên cînan bigirê û hewna xebatê cînan hadîrey do bixeripnê.

Di nav rêxistinên Kurd de riya yekîtiyê vebû

Ji bo cephê civîna dîrokî

Navenda Nûçeyan- Rêxistin û partiyên bakurê Kurdistanê, di 18-20'ê Heziranê de li Ewropa civîneke dîrokî pêk anîn û biryara avakirina eniyêke neteweyî girtin. Partî û rêxistinên ku di vê biryara dîrokî de cih girtin, bi beyaneke hevpar dan xuyan ku, ji bo avakirina eniya neteweyî, bi berbiçav kirina şertên îro, di dîroka Kurdistanê de rûpelek nû hate vekirin. Li gor daxuyaniyê ger politikayên TC'ê yê imhakinê wiha bidomîn dê berxwedaneke giştî û hevpar bê lidarxistin.

Bi biryara şerrawestina yekali ya PKK'ê, di navbera rêxistin û partiyên Kurd de jî xebatên yekîtiyê dest pê kiribûn. Cara pêşîn di nava hin rêxistin û partiyên Kurd de protokolên girîng hatibûn îmzekirin. Protokola yekemîn di navbera PKK û PSK'ê de pêk hatibû. Dû re PKK, Hevgirtin-PDK û PRNK'ê jî protokol îmze kiribûn. Bi van xebatan jî di dîroka Kurdistanê de, ber bi yekîtiyê ve rûpeleke nû vebûbû.

Piştî pêvajoyeke dûvedirêj, rêxistinên bakurê Kurdistanê di riya eniyêke neteweyî de biryarên dîrokî girtin û riya yekîtiyê li hemû rêxistinên Kurd vebû. Rêxistinên bakurê Kurdistanê PKK, TSK, Hevgirtin-PDK, KAWA, PSK, PİK, YEKBÛN, RNK (KUK), PRK (Rizgarî), KKP û PRNK roja 18-20'ê Heziranê civîneke dîrokî pêk anîn û biryara avakirina eniyêke neteweyî girtin.

Bi van pêşveçûnan re rêxistin û partiyên din jî, ji bo yekîtiyê û avakirina eniyêke neteweyî dilxwaziyên xwe anîn ziman û roja 18-20'ê Heziranê 1993'yan jî civîneke dîrokî re şahidî kir. Civîn li Ewropa pêk hat û PKK, TSK, Hevgirtin-PDK, KAWA, PSK, YEKBÛN, PİK, RNK (KUK), PRK (Rizgarî) û KKP beşdarî vê civînê bûn.

Piştî vê civînê hemû rêxistin û partiyên bakurê Kurdistanê beyaneke hevpar weşandin. Beyan bi kurtî wiha ye: "Hêviya gelê me ya mezin, berbihevhatina hêzên siyasî yê bakurê Kur-

distanê pêk hat. Ev rêxistinên me yê siyasî roja 18-20'ê Heziranê li hev civiyan û ji bo avakirina eniyêke neteweyî, bi berbiçavkirina dîroka me û roja îro rûpeleke nû vekirin. Hêzên neteweyî ne bi gumanên rêxistinî, lê bi yê neteweyî liviyanê. Hêzên siyasî, li gor rasteqîna dîrok û gelê me ji bo yekîtiyê û ji bo vê yekîtiyê bi eniyêke neteweyî bixemilîn bi dîtineke hevpar biryar girtin. Rêxistinên me yê ku bi wateyêke wiha manîdar, bi bîreke wiha kûr û bi hisên berpirsiyariyê tevger dikin, dest bi amadekariya avakiri-

na eniya neteweyî kirine û karên wê li hev parve kirine.

Ev yekîtiya bi eniyê ku garantiya têkoşîn û serfiraziya me ye, piştî dawilêhatina amadekariyan û di demeke nêzik de, dê ji raya giştî û gelê me re bê ilankirin.

Em di vê roja dîrokî de, bang li dewleta Tirk'ê dikin ku, dev ji êrişên hovane û bêqayde berde û riya dialoga siyasî û careserkirina bi aşti veke. Banga me li hemû dinyayê ye ku, li hember politikayên Komara Tirk'ê yê imhakinê rawestin û ji bo şerrawestineke dualî xebatê bikin.

Ger tevî vê yekê Komara Tirk'ê politikaya xwe ya înkari û imhaya bidomîne, ji me re riya şer jî tê de hemû celebên têkoşînê vedibin. Em ji niha ve diyar dikin ku, rewsa dewleta Tirk'ê wiha bidome, dê berxwedana gel mezintir û dorfiretir bibe. Emê jî berxwedaneke bi giştî û şer bilind bikin. Qet guman nîn e ku, ji niha pê ve jî berpirsiyarê xwîna ku dê bê rijandin û êşa ku dê bê jîndin ji Komara Tirk'ê be."

Rêveberiya taybetî dîsa dirêj dibe

Ev nêzikî deh sal e ku li Kurdistanê rêveberiya taybetî heye. Di vê demê de têkoşîna neteweyî rawestîn li aliyekê, hin xurttir bûye. Dewleta Tirk a ku bi metodên leşkerî dixwaze dengê gelê Kurd bibire û riya azadiyê lê bigire, di vê demê de negihîştîye armanca xwe û zirarê mezin daye ekonomiya xwe, lê xuya ye ku hê jî tene gihiştîye ku ev ne çare ye.

Navenda Nûçeyan- Rêveberiya Taybetî ya ku di bin koordînasyona waliyê herêmî de li pirraniya bajarên Kurdistanê tê mesandin, bi daxwaza Heyeta Ewlekariya Dewletê (MGK) jî nû ve ji bo 4 mehan tê dirêjkirin.

Weke tê zanîn, hikûmet di dema şerrawestî de sozê rakirina rêveberiya taybetî dabû. Lê piştî ku hikûmet bersiveke erênî neda biryara şerrawestî û êrişên xwe domandin şer jî nû ve dest pê kir, dîsa jî vê sozê xwe vegeyriya. Tevî vê,

ji bo ev sîstem rabe, li pey, sîstemeke nû digeriyan û ji bo vê jî çareya zêdekirina rayeya waliyên li herêmê dane ber xwe.

Li gorî vê sîstema nû, rayeya waliyên herêmê tê zêdekirin û qanûnê rêveberiya bajarê tê guhertin. Wekî din, di nava ordiyê de jî hin guherîn çêdibin û cendîrme di bin emrê serleşkeriya walî û serleşkeriya cendîrmeyan de tene koordinekirin. Bi vî awayî jî li herêmê tu hikmê otorîteya navendî ya sîvil namîne û he-

Waliyê Rêveberiya Taybetî, ji waliyekî zêdetir di nav tewrên generalên leşkerî de ye.

mû raye di destê leşker û waliyan de dicivin.

Guherînên ku di rêvebirina Kurdistanê de pêk tên, ji aliyê hikûmetê ve weke reformekê tê nîşandan. Lê di rastiyê de şertên rêveberiyê hê jî berê jî diwartir dibin û ji bo gelê Kurd rojên hê jî xerabtir dest

pê dikin.

Ji bo 4 mehên din jî dirêjkirina rêveberiya taybetî, partiyên din jî destek didin, hikûmetê. Bi vî awayî jî fermana HED (MGK)ê tê cih û ev sîstema antîdemokratîk dê hê demeke gelek dirêj li Kurdistanê hikmê xwe bidomîne.

Ji ARGK'ê bo Şirnexiyan: 'Şirnexê vala bikin'

Navenda Nûçeyan- Di van rojên dawî de li Kurdistanê şer, ji her demê bêhtir xurttir dibe. Dewlet li hember şerrawestîna ku PKK'ê dabû destpêkirin, tu gavên erênî neavêt. Dixuye ku, wê navêje, dixwaze gund û bajarên Kurdistanê bike 'kela hemberî şoreşê'. Dewlet bi taybetî jî li Şirnexê bi sedan leşker û cerdevan civandine û Şirnex kiriye 'bajarê leşkerî'. Li ser vê yekê Serleşkeriya Qe-

rargeha Eyaleta Botanê ya ARGK'ê (ARGK Botan Eyalet Karargah Komutanlığı) daxuyaniyek belav kir, li Şirnexê. Di vê daxuyaniyê de ARGK wiha bang dike: "Dixuye ku wê dewlet qetliamên nû li Şirnexê çêke. Li ser vê yekê partiya me qerarên valakirina Şirnexê standiyê û gerek e Şirnexê bibe 'Meydana Cengê ya Serbest'. Çawa ku mêtîngêhkar û dagirkeran li vê derê jîyan jehr kirine ji gelê

me re, gerila jî, ji îro pê ve wê vî warî bike dojeh (cehnem) ji bo hêzên dijmin û ceteyên xayînan. Ji bo vê jî partiya me bang dike: yê ku destê wan karin cekan bigirin bila derkevin serê çiya, yê ku nikarin jî bila di nav sînorên bajarê de bi cih bin." Daxuyaniya wiha xelas dibe: "Heta niha mirovên ku alîkariya dewletê kiriyê yan divê teslîmê ARGK'ê bibin yan jî, bila ji Kurdistanê derkevin."

PÊNÛS

Amed Tigrîs

Dînamîtkirina gora Mem û Zînê

Me çend roj berê filmê Mem û Zînê hem bi Kurdî û hem jî bi Tirkî di TV' de temaşe kir. Xwezî me temaşe nekiriba! Bi zanabûn an jî bi nezani mirov incax dikare berhemeke Kurdan a klasik û herî hêja hewqas bihermîne û zera bidê. Mem û Zîn an jî Memê Alan şaheser, tac û serkaniya edebiyata Kurdan e. Lê, hezar mixabin di film de ev tac û şahesara Kurdan xistine bin lingê xwe, gemar kirine û herimandine. Senaryoya film % 90 ji orjînalê berhema Mem û Zînê hatiye dûrxistin. Mîtolojî an çîroka Mem û Zînê li ser çend faktorên bîngêhîni hatiye avakirin: Hêzbûn û serxwebûna Mîrê Botan, xweşbûn û dewlemendiya xwezaya (natûra) herêmê, edet û toreyên gelê me, evîndarî û dilovaniya Kurdan dide diyarkirin. Ev hemû di berhema Mem û Zînê de bi awayekî hunermendî û edebî di nav hev de hatine honandin û neqşandin.

Hezar mixabin di filmê Mem û Zînê de ev faktor û nîşanên bîngêhîni yek bi yek hatine tahrîfkirin. Di destpêka film de ku dixwazî Newrozê pîroz bikin, tahrîf dest pê dike. Pîrozkirina Newrozê wekî destpêkirina Olûmpiyada Yewnanistanê yê kevin bi meşalan dest pê dike.

Di film de Mîrê Botan wekî muxtar an jî axayekî gund e. Mirov nizane ku ew Mîrê Cizîrê Botan e. Xwedî xwe ye. Lê, di film de wekî bajari an jî gundiyeke belengaz û xizan e. Mala wî koxika mirîşakan e. Mala gundiyeke jî ya wî spehitir e. Di şikêftên Hesênkeyfê de filozof kew xwedî dike. Jina ku di rola navmalî û navcîtiyê de dilîze, ew wekî jinên Kurd ên herêma Herranê dest û rûyê xwe deq dane. Bûkê ku hene dîkin li ser Bîngolê û stranên dibêjin. Stranên şînê li dawetê dibêjin. Li Botan folklorê Amedê tê listin. Ma bi folklor û stranên Cizîra Botan çi bûne? Ji derî yek-du sahneyan kincên Cizîriyan wekî yê Ereban in.

Memê ji Tacdîn jî rebentir û xizantir e. Bêkes e. Dema Mîr û peyayên xwe ve diçe nêçirê ew û Zîn jî, di nav beşçe de hevdu dibînin. Di vegera Mîr de xwe di bin daran de vedîşêrin. Hal bû ku di helbest û çîrokê de Zîn xwe di bin kurkê Memê de vedîşêre. Mem dewlemend e. Xwedî mal û milk, qesir, qonax û kurk e. Di film de Mem di helbesta xwe de behsa Şîrîn û Ferhat, Leyl û Mecnûn dike. Ma-Memê Alan jî Şîrîn û Ferhat ne kevintir e? Wekî ku tê zanîn Ehmedê Xanî Mem û Zîn nivîsiye, lê Mem û Zîn ne berhema Ehmedê Xanî ye. Ew ji orjînalê Memê Alan e. Çîroka Memê Alan bi sed salan berî Ehmedê Xanî di nav Kurdan de hebûye. Lê, Ehmedê Xanî di çîroka Memê Alan de guhartin çêkiriye. Bi helbestkî nivîsiye. Ji wê nivîsara xwe ya helbestkî re gotiye Mem û Zîn. Nûredîn Zaza jî çîroka Memê Alan nivîsiye. Hin jî di nav xelkê de çend varyantên Memê Alan hene û di civînên zivistanê yê tarî û dirêj de heta berbanga sibehê tînin gotin.

Dublaja Kurdî gelekî seyr (ecêb) e. Dengê Zîn, Stî û jinên din bi Kurdîya Serhedê ye. Heta ne Kurdîya Serhedê bi Kurdîya Tirkî ye. Ji "êvarê" rê dibêje "evar" Devokên her herêmi hene: Mêrdînkî, Serhedkî, Botîkî, Diyarbekirkî....

Xelk dema bûyerên dîrokî û eserên klasîk dîkin film, taybetiyên jiyana-civakî û kultureya wê demê digirin berçav. Li gor wê demê film çêdikin. Fîlmên ku li ser Yewnanistanê kevin, Roma, Misir û hwd. çêdikin wiha ne. Fîlma Kleopetra di vî warî de minakekî berbiçav e. Di qesrên mermer de hatiye kişandin. Yê me di şikêfta Hesênkeyfê û di mala muxtar de, kincê Ereban li xwe dîkin, Kurdîya bi Tirkî diaxivin, li ser henê strana "Bîngol Şewitî" dibêjin. Mirov dikare bibêje ev zirdîntî û zirnezantî ye! Wax li minê, dînamîtkirina xistine binê gora Mem û Zînê!

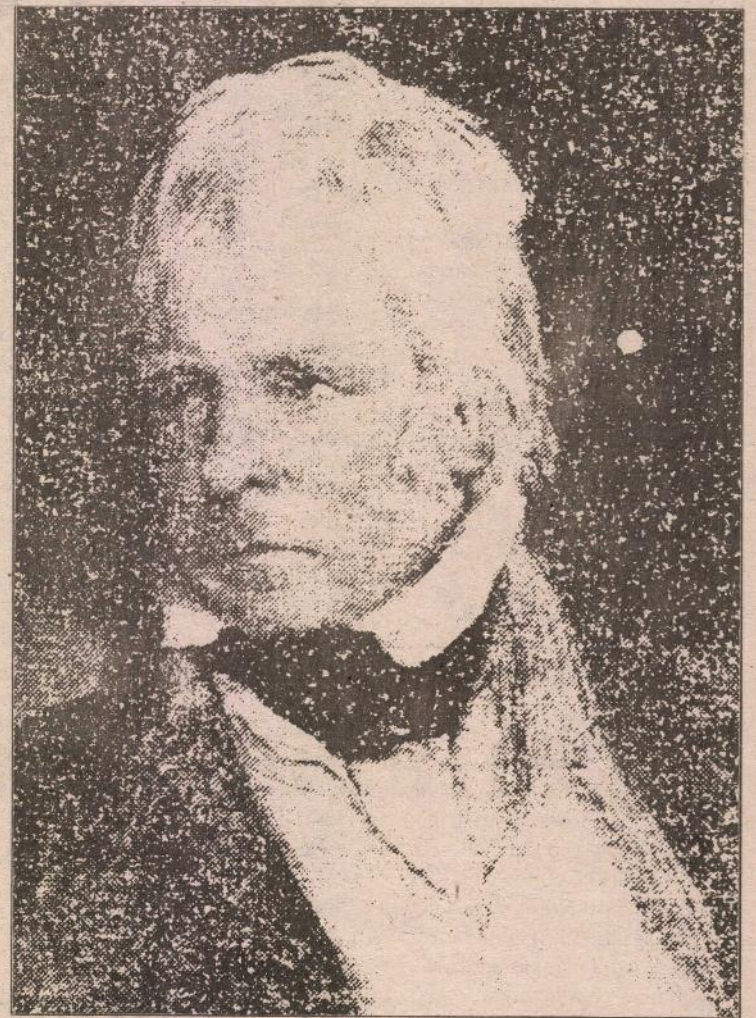
Xelk dema bûyerên dîrokî û eserên klasîk dîkin film, taybetiyên jiyana civakî û kultureya wê demê digirin berçav. Li gor wê demê film çêdikin. Fîlmên ku li ser Yewnanistanê kevin, Roma, Misir û hwd. çêdikin wiha ne. Fîlma Kleopetra di vî warî de minakekî berbiçav e. Di qesrên mermer de hatiye kişandin.

Talîsman'a Walter Scott û Kurd

Şerefxan Cizirî

Sir Walter Scott (1771-1832) nivîskarekî Skotlandî (Îskoç) ye. Walter Scott di nivîskariya xwe de romana dîrokî ya modern pêş xistiye. Di nivîskariya xwe de Walter Scott pîr caran serpehati û mîtolojiya ku li Îngilîstanê û Skotlandê hebû, kom kirine. Çîrokên ku di nav xelkê de dihatin gotin bi awayekî nû Walter Scott modernîze dikirin. Pîrriya nivîskariya Walter Scott li ser bûyerên kevnare ava dibe. Romana weke "Ivanhoe" û "The Talisman" li ser bûyerê mîtolojîk û dîrokî tîne avakirin. "Ivanhoe" carina bi navê "Siwariyê Reş" jî hatiye çapkirin. "Ivanhoe" bûye film jî. Bê mubalexe mirov dikare bibêje, "Ivanhoe" di edebiyata cihanê de romana siwarî ya herî nas-kirî ye.

Romana "The Talisman" carina bi navê "Reşadê Dilşer" jî hatiye çapkirin. Reşadê Dilşer weke tê zanîn serok û şahê xaçiya bûn. Şahê Îngilîstanê Reşadê Dilşer ku dibû serokê hemû xaçiya li Ewropa, daxwaz dikir ku bajarê Qudsê jî misilmanan bistîne. Di vî demê de serokê misilmana Selahaddînê Eyyûbî dike û Selahaddîn li cem nivîskar dibe sembola siwarîtiyê di Dema Navîn de. Walter Scott pîr bi heyrani behsa esalet, edalet, mîrxasî û comerdiya Selahaddînê Eyyûbî dike. Selahaddînê Eyyûbî di vî romanê de dikeve gelek şeklan: bi navê Şerko dibe sûvariyeke jî xelkê, bi navê El Hekîm dibe Hekîmê Lokman û dikeve gelek şeklên

Nivîskarê Îskoç, Walter Scott hîna berê du sed salan der heqê civaka Kurd de gelek list di pirtûkeke xwe de nivîsandibûn.

din jî. Selahaddînê Eyyûbî bi şeklê curbicur danûstandina bi Reşadê Dilşer re datîne. Reşadê Dilşer bi xwe heyrane Selahaddînê Eyyûbî ye.

Di vî romanê de tîstek bala mirovan pîr dikişîne. Walter Scott li ser Kurdan baş tîştan dizane. Li ser mîtolojiya Newrozê, li ser problemên Kurdên Yezidî, li ser bawerî ya bi şeytan, li ser Ahrîman û li ser eslê Kurdan di romanê de pîr tîst tîne gotin. Bi taybetî siwa-

riyê xelkê Şerko ku Selahaddîn bi xwe ye, bi awayekî edebî û mîtolojî behsa van mijara dike. Çiqas di romanê de tîstên cewt jî hebin, dişa jî mirov li hember zanebûna Sir Walter Scotta li ser Kurdan şaş dimîne. Beriya du sed salî evqas zanebûn li ser Kurda, li cem nivîskarekî Skotlandî çawa peyde bûye? Kaniya vî zanebûnê ci ye? Ez pîr dixwazim bersiva van pîrsan zanînim, lê mixabin ez nizanim!

Li Moskovê 'Kurdistan Report'

Mosko, Welat- Di dawiya meha Gulanê de kovara Kurdistan Report bi Rûsî li Moskovê hate derxistin. Xwedî kovarê Kurdistan Komîte ye, ku navenda wê li Moskovê ye. Di redaksiyonê de Parlamenterê Ermenîstanê Çerkezê Reş, Berpirsiyarê Rojnâmeya Kurdistanê Rustem Bîroyê û Seroka Komela Rohî Yûra Nabiyêv cih digirin.

Kovar di hejmara xwe ya yekemîn de siyaseta Sovyeta berê ya 70 sal li ser Kurdistanê û alîkariya wê ji dewletê dagirkerê Kurdistanê re rexne dike. Her wiha tîne ziman ku, "siyaseta Rûsya ya, iro jî berdewama wê siyaseta kevin

e, ku li ser gelê Kurd tîne meşandin. Ev jî cihê mixabinê ye..."

Li ser armanca derketinê, redaksiyon di sergotara kovarê de dibêje: "Bi armanca belavkirina înfomasyonên li ser Kurdistanê û şoreşa serxwebûn, azadiyê û pêşveçûnê ku di nava civaka gelê Kurd çêdibin, li ser xwendevanên zimanê Rûsî belav dike..."

Kurdistan Report jî du mehan carekê derdikeve. Lê wê di pêşerojê nêzik de mehan derkeve.

Gelek nivîsên bi nîrxê di hejmara yekemîn de cih girtine: Dîplomasiya Kurdî û press konferansa serokê PKK ya Adar û Nisanê li Lubnanê

û bersiva dewleta Tirk bi operasyonên qirkirin û wêrankirinê. Bi pênis Rustem Bîroyî li ser Meclîsa Neteweyî ya Kurdistanî, Çerkezê Reş li ser qehremanê Kurdan Mazlum Doğan, Egîd, Rehsan û Zekiye Alkan û Newroz û Etîmolojiya Kurdî nivîsandîye.

Dişa kovar li ser jiyana sehidê yekemînê Sovyeta berê Cewoyê Avdal ku jî Kurdên Ermenîstanê ye sekiniye. Di gotareke xwe ya din de Çerkezê Reş li ser cografiya Kurdistanê radiweste.

Ji bilî van nivîsên bîngêhîni gelek nivîs û nûçeyên din ên pêwîst û cur be cur hene.

Hejmara rûpelên kovara Kurdistan Report 32 ne.

Lîstikvanên Şanoya 'Jiyana Nû' di dema lîstika 'Generalê Teneke' de tîn dîtin.

Generalê Teneke

Şanoya Jiyana Nû lîstika xwe ya bi navê Generalê Teneke di 20'ê mehê de li Navenda Çanda Mezopotamyayê pêşandeyî gel kir. Lîstika-Generalê Teneke dê heta 30'ê mehê bidome. Bes bilî rojên sêşem û pêncşemê her roj lîstik dê ji aliyê lîstikvanên Şanoya Jiyana Nû ve bê lîstin.

Lîstika ku ji aliyê lîstikvanên Şanoya Jiyana Nû ve bi her alî ve hatiye amadekirin, li ser tîkiliyên hêzên dagirker, gel û gerilayan hatiye honandin. Lîstik bi awayekî pêkenok e û di şexsê Generalê Teneke de rewşa giyanî (rûhî) yên leşker, serbaz û efserên Tirk dide nîşan.

Ji aliyê din ve bi awayekî zorahî be jî -lewre di honandina lîstikê de teknik zêde

ne xurt e- di kesaniya ebûqat de jî kesên menfeetperest, bi gotina gel tîrşîkçî û hevkar bi kenokî derpêşî temaşevanan dike.

Sahneya darizandina leşkerên dagirker, tevî Generalê Teneke ku ji aliyê gerila ve bi beşdariya gelê gund ve tê kirin, hem balkêş e û hem jî zêde cih dane kenê.

Bi kurtasî lîstik bi awayekî trajî-komîk rastiya gelê Kurd a berbiçav dixwaze nîşanî gelê Kurd bike. Kesê ku jiyana gund zanibe, tehde û pêkutiyên leşkerê Romê dîtibe, lê bi xwe bûbe, di vê lîstikê de dê xwe bibîne. Hem dê bikene û hem jî dê ji xwe re bigirî. Ango di lîstika Generalê Teneke de du heqîqet li cem hev in: Ken û girin.

'Şarezatî ji Mezopotamyaya Jorîn derket'

Endamê Encûmena Zanistê yê Enstîtuya Kurdî Cemsîd Bender, di 20'ê Heziranê de li bajarê Stenbolê saet di 13.00 de li Tarik Zafer Tunaya Kultur Merkezi (Navenda Candê ya Tarik Zafer Tunaya) li ser dîroka Kurdî konferansek da.

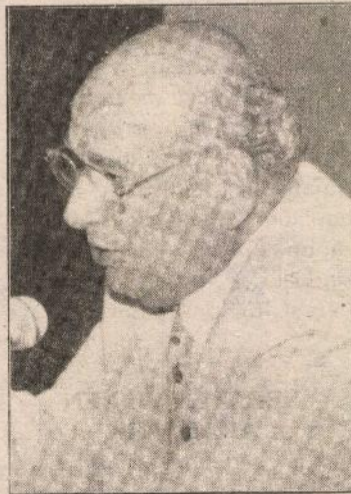
Di rêzekerferansa duyemîn de ya ku Enstîtuya Kurdî amade kiribû, Cemsîd Bender da xuyan ku, şarezatî (şarîstani) ne li Mezopotamyaya Jorîn lê li ya Jorîn dest pê kiriye. Bender di konferansa xwe ya dirêj de, li ser arkeolojîyên ku li Kurdistanê hatine kirin rawestîya û îdeaya xwe bi berhemên arkeolojîk yên Tirk û Ewropayî girê da ku, bi destxistina bermayî û tîstên ji kolanên Qotê Bercem (Erxenê) û Newala Colê derketine rê, nêrîna der barê ku şarezatî bi Sumeran dest pê kiriye, sero-

bino bûye. Bi van kolanên navenda şarezatîyê ketiye destê gelên nîstevanên Mezopotamyaya Jorîn.

Bender bi taybetî li ser kolanên ku li Kurdistanê hatine kirin rawestîya û bala guhdaran kîsande ser yekîtiya candî ya ku di navbera kolanên derketiye.

Der barê kolanên Newala Colê de jî Bender bi gotina Prof. Hartman ku serokê kolana Newala Colê bû "Tîstekî muhtesem e" got û da diyarkirin ku bi vê kolanê hemû tîstên ku li ser şarezatîya Mezopotamyayê heta dinyayê hatine kirin, serobino bûne. Bi vê kolanê û bi kolana Qotê Bercem da xuyan ku, şarezatî li Mezopotamyaya Jorîn, li Zagrosan dest pê kirine.

Bender li ser binyata nijada Kurd jî rawestîya û gote ku gelê Kurd xarmana gelên Me-

Cemsîd Bender

zopotamyayê ye. Cemsîd Bender her wiha li hember teza ku gelê Kurd ji Ewropaya Bakur hatine, derdikeve û dibêje ku gelê Kurd ji gelê herêmê yên herî kevin e. Her wiha şarezatîyên Kasît, Gutî, Lorî û hwd, wek pêsiyên gelê Kurd da nisandan.

Edebiyata mitirban

Mirov dikare ji xwe bipirse: ma mitirb û edebiyat? Bi awayekî giştî mirov dikare bibêje ku mitirbên Kurdistanê ji aliyê dîrokî ve baş nayêne naskirin. Gotina mitirbî bi şeklekî negatîf ketiye nav zimanê Kurdî. Ji mirovekî re "mitirb" gotin weke heqaret têye qebûl kirin. Ji mirovekî re "artîst" gotin jî wiha têye fam kirin. "Art" bi zimanê Îngilîzî huner e û "artîst" hunermend e. Him artîstî û hem jî mitirbî di realîte de hunermendî ye. Lê di zimanê xelkê de ev gotin, dîsa jî weke heqaret hatine qebûl kirin. Ev yek exlaqê feodalîzmê nîşanî mirovan dide.

Kurdan hêdî hêdî dest pê kiriye mitirbên xwe ji bîra bikin. Pîrr caran dîtina rewşenbîran û tevgerên politîk li ser mitirban weke dîtina eşîr û feodalên Kurd bûye. Ji vê yekê re pîrr şahid ne lazim in. Mitirb weke beşekî ji kevneperestîya Kurdî tene dîtin. Ev yek jî aliyê şeklî ve dikare wiha bê fêmkirin. Lê di rastiya me ya kulturî de, mitirbî tenê bi serê xwe nabin kevneperestî. Kultura mitirbî beşekî ji kultura xelkê Kurd e. Mitirbên Kurdan jî pîrr aliyê ve Homerosên modern in. Mitirb, li ser civaka Kurd a kevin, kaniya zanebûnê ne. Mitolojî û dîroka me, bi alîkariya mitirban hatiye parastin û dewlemend kirin. Di dema kevnare de, feodal û eşîrên Kurdan yên ku ji xwe hez dikirin xwediyê mitirban bûn. Mitirb, di civaka eşîrî de xwediyê cihêkî bi taybetî ne.

Mitirb dîrokzan bûn, çîrokvan û muzîkvan bûn. Mitirb pîrtûkxane û şanogerî bûn. Tiştên ku eşîr û civak li hev radigirtin û îdelojîya kolektîv pêk dianîn, li cem mitirban peyde dibû. Mitirb kesnama eşîra jî bûn. Mitirb hişê eşîra bûn. Bûyer û serpehatiya eşîrî, dîsa bi awayekî dewlemend li cem mitirban hebû. Govendgerî, stranbêjî, sayî, evîndarî û ser jî, li cem mitirban hebû. Mitirbî, jiyana bi xwe bûn...

Şerefxan Cizirî

Rewşen û rewşen

Kovara Rewşenê hejmara xwe ya 10. a meha Adar û Nisanê jî pêşkêşî xwendevanê xwe kir. Rewşen di vê hejmara xwe de jî cih daye mijarên cur be cur. Wek xebatên li ser zimên, ên lêkolîneyî, wêjeyî, sîroveyî, dîrokî û hwd.

Kovar di rûpelên xwe de bi giranî cih daye zaravayê Kurmancî. Di vê hejmarê de Soranî, Dimilî û du nivîs jî bi Tirkî hene.

Jafar Nijad "Destana Zehak û Ferîdûn", Gavan Kocer ev wergerandîye Kurmancî, du nivîsên Cemil Gündoğan yek jê bi Kurmancî "Siyaset û Ronakbîrên Kurd" a din bi Tirkî "Bir Kürt Aydınından Mustafa Kemal'e Mektup" (Ji Rewşenbîrekî Kurd jî M. Kemal re Nameyek). Cemil Gündoğan di nivîsa xwe yeke-min de li ser tîkiliya ronakbîr û siyasetê radiweste. Nivîsa bi Tirkî jî nameya Celadet Bedirxan e ku ji Mustafa Kemal re sandiye. Name bi her awayî li ser siyasetê kemalist dîskîne.

N. Ciyares bi nivîsa "Kisik û Kurd", lêkolîneke xwes derpêşî eleqedarên dike. Nivîskar A. Bali bi nivîsareke bi Tirkî "Kürt Dilinin Dünya Dilleri İçindeki Yeri (Cihê Zimanê Kurdî di nav Zimanên Cihanê de) cihê zimanê Kurdî di nav zimanên de zelal dike. J. Espar "Ebe Gore Bê Edetanê Ma Zewac" de, roniyek dide ser toreyên (edetên) me. Nivîs bi Dimilî ye û rêzênivîsa duyemîn e. Mehabad Kurdî bi Soranî bi navê "Beseke Gisti Derbarey Kurd Le Sovyetî Caran de" li ser rews û jiyana Kurdên Sovyeta Berê radiweste.

Nivîsa Amed Tigrîs "Di Kurdî de Eyleta Bêje, Bîwêj û Organên Mirov" gelek girîng û balkêş e. Wekî din di rûpelên kovarê de hevpeyvîn bi F. Huseyn Sagnic re, nivîsa F. Huseyn Sagnic "Zman û Rastnivîs", nivîsa Perdeya Duyemîn a lîstika Mirin û Jiyana Şanoya Jiyana Nû û hwd.

Rewşen bi vê hejmara xwe ya dehemîn tavê li tariyê dîreşîne: Êdî mirov di nav rûpelên Rewşenê de leqayî nivîsên biqalîte tê û jê tamedê hiltîne. Lê navê wê maneyê ku Rewşen êdî wateya navê xwe bi giştî bi cih aniyê û di warê vatîni û peywîra xwe de bi ser ketiye, kemiliye. Rewşen, hinek din jî hewlê bide xwe ji bo rewşeniyê.

Mîrê rewşenbîran Celadet Bedirxan wiha bangî gelê Kurd dikir (2)

'Herdu lingên xwe bînin aliyekî'

Kalê Ciwan

Di nava vê rewsa dijwar û xedar de Celadet Bedirxan fena bijîşkî jîr û zana, an wek mîmarekî xweshosta û navdar li Kurd û Kurdistanê zivîrî, dest bi saxkirin û avakirinê kir. Ew, bijîşkê jiyana neteweya Kurd û mîmarê avakirina ximên (hîmên) milî ye. Celadet di hejmar 20. a kovara Hawarê de wiha teshîs kiriye derdê me: "Miletên bindest heyîna xwe ji serdestên xwe, bi du tîstan, bi du qewetan, bi du cekan diparêzin. Ol yek, ziman dudo. Lê heke ola milletê serdest û bindest yek bibe, hengê çek, yek bi tenê ye û bend tenê ziman e." Mîrê Botan armanc tespît kiriye û yek alternatif kifs kiriye ku, ew jî hengê çek yek bi tenê ye û bend tenê ziman e. Ji ber vê yekê giraniya xebata xwe daye ferheng, rêziman, alfabe, stran, çirok, metelok, folklor û edebiyatê. Kadroyek xurt heye. Hevalên wî yên ji dil û can giş welatparêz û hunermend in. Rewşen Bedirxan, Kamîran Bedirxan, Osman Sebri, Cegerxwîn, Qedrican, Ekrem û Qedri Cemil Pasa, Hesen Hîşyar, Hemzayê Miksî, Nureddîn û Dr. Nafîz Zaza, Goran, Sakir Fetah, Tewfîk Wehbi, Mistefa A. Bolî û gelek welatparêz û xwendevan li dora Hawarê û xwediye wê kom bûne. Divê ku em xebata Sêx Ebdirehmanê Garîsî jî, ji birnekî.

ARMANC RIZGARÎ YE

Celadet Bedirxan di hejmar 17. a Hawarê de wiha dibêje me Kurdan: "Xorto... Armanca te rizgarî ye. Rizgariya welat û miletekî ye. Navê armanca te Kurd e, Kurdanî ye. Tu lê dinê ecêbmayî dimînî. Erê tu dibînî dest, ling, mil, pol, parsû, parxan, hertistên wî hene. Lingê wî yê rastê berepêş, yê çepê berepaş dicit. Laş di cihê xwe de ye. Xwe ne dide pêş, ne ji paş. Ji ber ku, ji aliyekî ve bi pêş ve, ji aliyê din ve bi paş ve tete kisandin. Tu zanî cira xorto...? Lewma ku her du ling ne yek in. Di navbera wan de yekî nîn e. Divê tu bixebitî, van herdu lîngan bi aliyekî ve bilivî." Gelo ev gotinên Celadet wê kengê ji me Kurdan re bibe ders? A niha ji herdu lingên me bi hev re nacin. Ez li derman nameya (receteya) Celadet Bedirxan tu tist ilawe nakim. Lewma ku tu bijîşk û mutexesîs, vê receteyê nikarin bidin. Teshîs bi xwe rast e. Belê ci feyde, nexwes guh nade hekim.

Celadet, di sa hawar dike û dibêje: "Xorto... Bi ser kela me de girtine. Ji derve dijmin dirêji me kiriye. Ji her milî ve êris. Di hundirê kelê de serekî din, bêeman û ji yê pêşin mezintir û diwartir. Serê me ye bi hevûdin re. Di mal de jî dijmin... Herê Xorto... Birîna me ya mezin û xedar, dexes ye (hesûdî), berberî ye, jana dexesê ye." (Hawar hejmar 17 rp.6) Gelo ji azadiyê xwestir di dinyayê de çi heye? Ev behsa çi ye? A kîjan meqam û nişanî ye? Wê hisê me kengê bê serê me?

CEGERXWÎN Û CELADET

Cegerxwînê nemir ji bo mîrê Botan di divana xwe ya Sewra Azadî (rûpel 141-143) de wiha dibêje:

"- Begê min, serwerê min

"Xorto... Armanca te rizgarî ye. Rizgariya welat û miletekî ye.

Navê armanca te Kurd e, Kurdanî ye. Tu lê dinê ecêbmayî dimînî. Erê tu dibînî dest, ling, mil, pol, parsû, parxan, hertistên wî hene. Lingê wî yê rastê berepêş, yê çepê berepaş dicit. Laş di cihê xwe de ye. Xwe ne dide pêş, ne ji paş. Ji ber ku, ji aliyekî ve bi pêş ve, ji aliyê din ve bi paş ve tete kisandin. Tu zanî cira xorto...? Lewma ku her du ling ne yek in. Di navbera wan de yekî nîn e."

ey Celadet/ Sahê min rêberê min pîr edalet/ Tu binvise li Hawarê selaman/ ji ber min ve li Kurmancan temaman."

"- Ci Kurmancê Enadol û ci Sûrî, ci Goran û ci Loran, ci Sorî, ci Gavan û ci Sapan û ci mîr e. Gelek bêhtir li Kurmancê Cizîr e."

Ev silavên Cegerxwîn bi saya Hawar a Celadet li seranserê welat belav bûye û ketiye guhê hemû Kurdan. Celadet Beg ji bo Hawarê wiha dibêje: "Hawar dengê zanîne ye. Zanîna xwenasîna e. Xwenasîna ji me riya felat û xwesiyê vedike. Kesê ku xwe nas dike, dikare xwe bide naskirin."

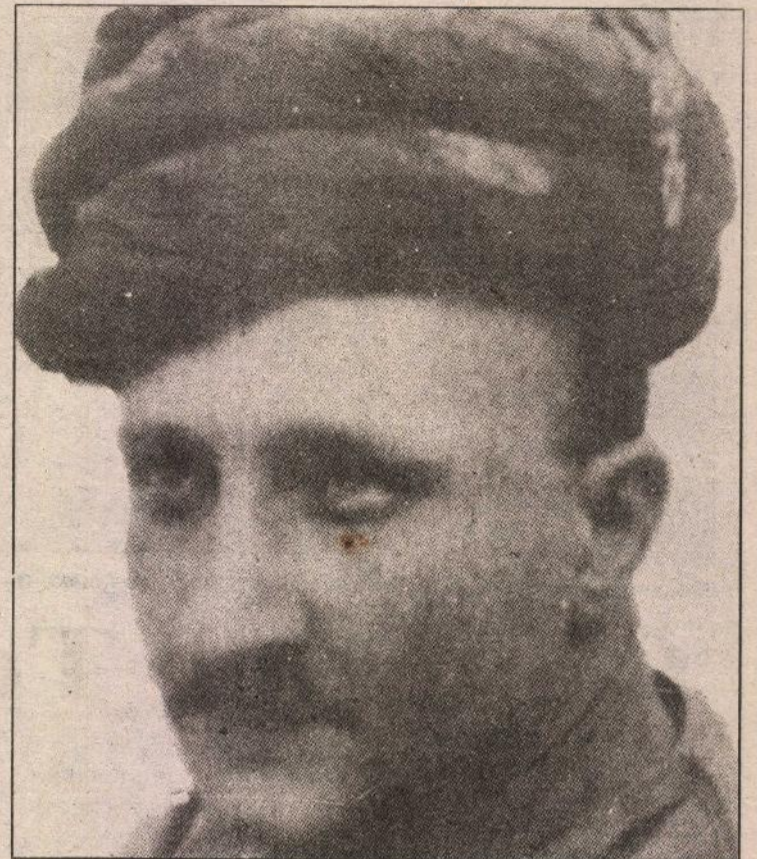
Ji bo ku Mîrê Zirav xwenas be û xwe û gelê xwe, bi hemû

kesî bide naskirin Emîn Elî Bedirxan ji Cizîra Botan dengbêj, çirokbêj û mitirban dibe li mala xwe bi cih dike. Ronakbîr û hemû welatparêz û xwendevanên Kurd bila ji vê, ders bigirin.

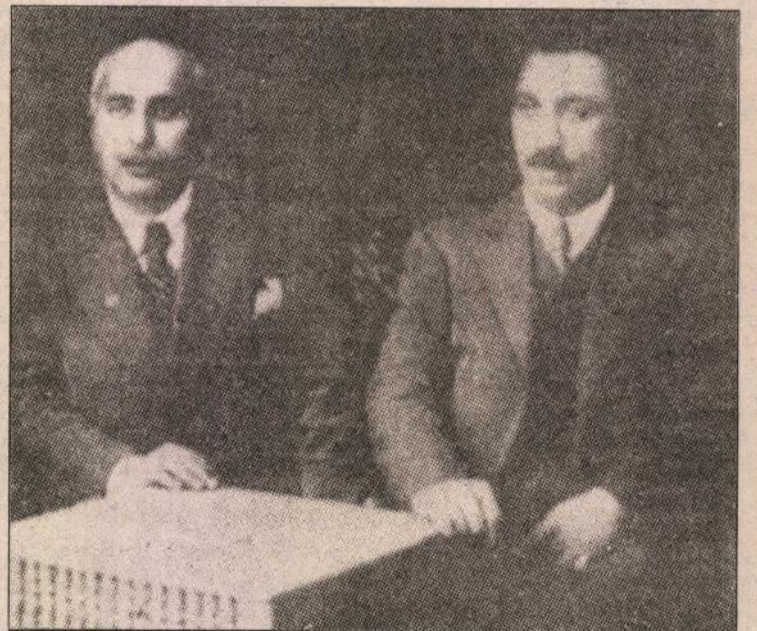
Celadet Bedirxan kurê Emîn Bedirxan ê ku Serokê "Kürt Tealî Cemiyetî" (Komeleya Pêsketina Kurd) yê duyemîn e. Bapîrê Celadet Mîr Bedirxan, di medrese û xwendegehên Kurdan de li Cizîra Botan, bi dengê Dîwana Sêx Ehmedê Xanî, Melayê Cizîrî Feqiyê Teyran û gelek alimên xwenas û xwerû mezin bûbû. Bedirxan Pasa, ji ber vê yekê ye ku, xwa nas kiriye. Ji ber vê ye ku, hê ji Bedirxan Beg, mîr, beg û paşayên seranserê Kurdistanê tînanaskirin. 'Xwenasîna' bi serê xwe nayê cih. Sertê berê û herî girîng ew e ku, neteweyek, gel û komeleyek, ji bo ku xwe nas bike, bi kêrî xwe û milletê xwe bê û dereca çand û zanîna wî (qewîl) bilind bibe; divê bi zimanê xwe, li gor çand û zanîna dor û berê xwe bixwîne û li ser vê xwendinê çanda xwe bixemilîne. Gelo ji bil feqiyên medreseyan, cend xwendevanên me bi dor û berê xwe ve girêdayî ne? Cend ji van rind zimanê xwe dizanin? Wexta ku me di salên 1960/65'an de pirs dikirin, hevalên me yên di dilê me de qedirbilind û ji me zanatir digotin ku: "...Xem nîn e. Bomîdyen, Ferhat Ebbas û Ehmed Bînbela jî bi Erebi nizanin, lê milletê xwe xilas kirin." Me jî, ji dilê xwe yî saf bawer dikir. Hêvidar im ku, kes li min negire. Belê çawa mirov zimanê milletê xwe heya roja îro hîn nebe? Bi çi evcend fedekarî û zehmet dixwînin, ji bo gotarek bibêjin ji vê metropolê dîcîn ya din û ilm û irfan ji devê wan dirije, lê gava ku meseleya zimanê holê "Kürtce bilnîrem, ögreneneçim." (Kurdî nizanîm, ezê hîn bibim) dibêjin (?). Gelo ez xelet im, an kevneperest im, pasvemayî me, ci me?

XEBATÊN WÎ YÊN AKADEMİK

Ku ne dewleserê mîrek û malbatên mezin ên Kurdistanê bûya, îro belkî yek weke Xanî, Batî, Koyî û Cizîrî tune bûn... Wexta ku ev kes û kesên ku dane ser cexera wan di medreseyan de û xwebatên xwemal nebûna, gelo wê halê me çawa bibûya? Helbestvan, nivîskar, Filozof û zaneyên Kurd hemû ji xwendegehên bin fermandariya mîrekên Kurdistanê wek Bilîs, Hekarî, Cizîr, Amed, Rewandîz û Silêmaniyê derketine.

Kamûran Bedirxan li Universîteya Sorbonê mamosteyê Kurdî bû.

Sureyya Bedirxan û Mîr Celadet Bedirxan

Belê Mîr Celadet, rûyê wan û yê me spî kiriye. Celadet bi kadroya xwe ya nemir ve, wek aqademiyeke mezin xebitiye xwes ziman, alfabe, gramer û edebiyata Kurd xwes kiriye. Wek rewşenbîrên Kurd dibêjin, "Himê alfabe û gramerê daniye." Ji bo ziman, wêje û hunerê, mala Bedirxaniyan û nemaze Celadet, bi rojnameya Kurdistanê û Roja Nû, bi Kovara Ronayî û Hawarê gelek xebat kirine. Bi saya serê Celadet, îro ji gelek rewşenbîr, hunermend, zana û xwendevan digihjin.

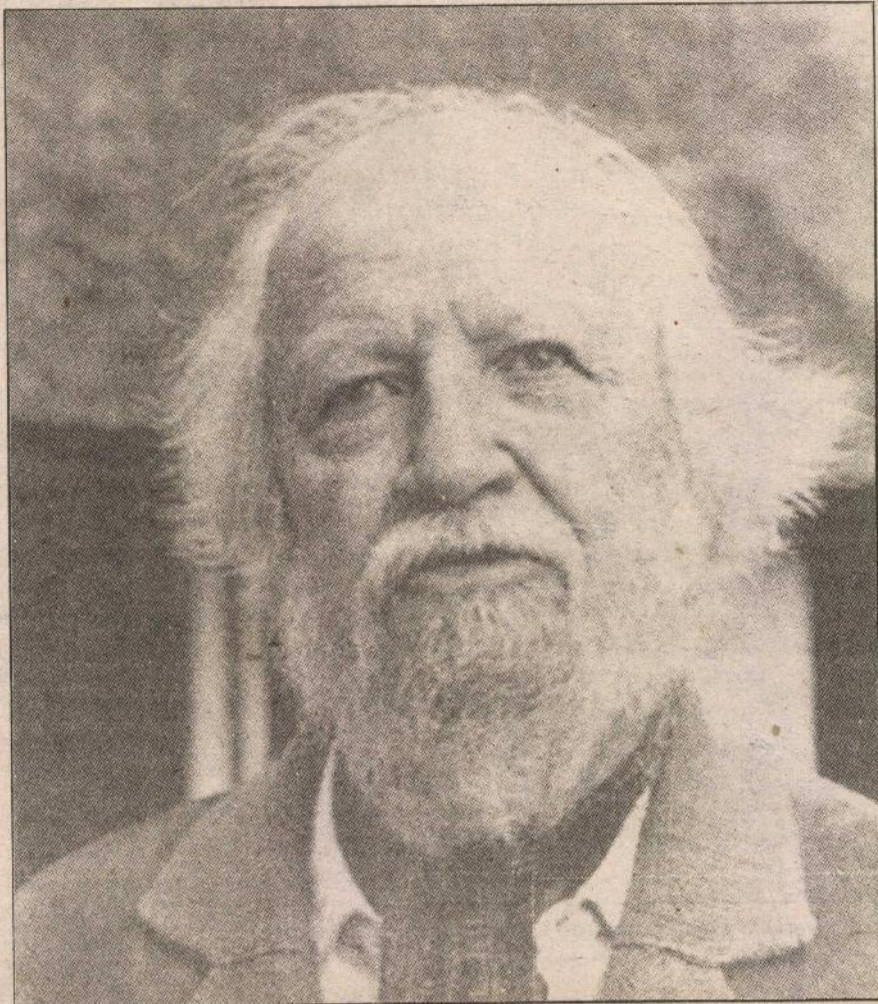
Biranîna 100 saliya Mîr Celadet, biranîna Kurdayetiye ye. Birhatina welatparêzî û neteweviniyê ye. Biranîna cand, ziman, dîrok, edebiyat, folklor û

"xwenasiyê" ye. Biranîna canfidayî, ezim û îradeyê ye. Biranîna camêrî û kamiraniyê ye. Biranîna xerîbî, belengazî, necarî û hesretê ye. Bi gotina Cegerxwînê navdar: "Biranîna Mîrê zirav, giran serfiraz/ hunermend Mîr Celadet Elî Bedir-Xan" Hêvidar im ku, hemû rojname, kovar aqademi, enstitû, komele û ronakbîr vê biranîne neborînin û sala 1993'yan bikin sala Celadet Bedirxanê navdar û nemir.

Çavkani: 1- Hêvi, Kovara Canda Gistî, hej. 8 Havin 1992 Enstituya Kurdî. Parêş/Fransa 2. Hawar Cild 1, hej 19 Wergêr Mehmed Bekîr, Wesanxaneya Hawar 1987 Sweden.. 3. Destpêka Edebiyata Kurdî- Mehmed Uzun wesanên Beybûnê, Enqere 1992.

Yezdanê 'Yezdanê Mêşan': William Golding

William Golding, dîtînen xwe her çiqas bi awa û hevokên cihêreng û balkêş diyar kiriye jî, di bîngeha dîtînen wî de, mirov tiştêkî nû nabîne. Ew îdealîzmeke paşverû diparêze û mejiyê mirovan tevlihev dike. Golding li dijî ramana marksîst e û dîtînen ku kêmasî û xerabiyên di civakê bi hebûna çînen civakî şîrove dikin çewt dibîne.

Mazhar Günbat

Xwediyê xelata Nobela 1983'yan nivîskarê Îngilîz **William Golding** roja 19'ê Hezîranê çû ser dîlovanîya xwe.

Nivîskarê navdar Golding ku înzeya xwa avêtiye ser gelek berhemên wêjeyî û bi pirranî li Unîversîteya Oksfordê bi wêjeya Anglo-Sakson ve eleqedar bûbû, di nava xwendevanên xwe de bi xwe êdî zehf bi romana xwe ya "Lord of the Flies" (Yezdanê Mêşan) dihatê naskirin. Golding nêrînen xwe yê balkêş yê li ser xwezaya mirovan ku di romana Yezdanê Mêşan de anibûn zimên, hem bala rewsenbîr û ramangîrên dinyayê kîsandibû ser xwe, hem jî reaksiyonên tûj stendibûn û rexneyên giran lê hatibûn girtin.

Golding ku di hestê û yek saliya xwe de ji ber krîza dilê xwe, weke ku rojnamevanekî Fransîz dibêje "Mêşên xwe sêwî histin", ji deh salan û vir ve li gundekî

bajarê Tulîmarê bi tena serê xwe dijîya.

Golding ku piştî zewaca xwe ya di sala 1940'an de, di artêşê de wezîfe stand û pêvajoya pênc salan li ser deryayê di keştiyêke leşkerî de kar kir, di vê demê de ramanên cihêreng û balkêş di mejiyê wî de cih girtin. Golding bal dikişîne ser xerabiya hundirê mirovan. Li gor Golding dijîmin di hundirê mirov de ye, yanî tiştê ku xerabiyê an jî başiyê bi mirovan dide kirin ne egerên derve û mercên civakî ne. Ji ber vê yekê, xwediyê "Yezdanê Mêşan" îdîa dike ku, rizgariya mirovahiyê di hundirê her yek ji me de ye: ev rizgarî ne girêdayî sistemêkê, baweriyekê an jî pêkerekê derveyî me ye.

William Golding, dîtînen xwe her çiqas bi awa û hevokên cihêreng û balkêş diyar kiriye jî, di bîngeha dîtînen wî de, mirov tiştêkî nû nabîne. Ew îdealîzmeke paşverû diparêze û mejiyê mirovan tevlihev dike.

Golding li dijî ramana

marksîst e û dîtînen ku kêmasî û xerabiyên di civakê bi hebûna çînen civakî şîrove dikin çewt dibîne.

Nivîskarê Îngilîz William Golding, dibêje ku berpirsiyariya tevliheviyê û genceşiyên ku mirovan diêsinin ne ji ber hebûna çînekê, neteweyekê an jî sistemêkê ne. Bi giranî ev tevliheviyê ji ber xwenûkirina reaksiyonên zarokî yê hundirê mirovane û di mercên azad de derdikevin meydanê û xwe nîşan didin.

William Golding roja 19'ê Îlona 1912'an li başûrê Îngilîstanê, gundê St Columb Minor hatibû dinê. Li Unîversîteya Oksfordê li ser wêjeya Anglo-Sakson xebitîbû û tesîra vê wêjeyî di berhemên wî de xwe eskerê dane xuyakirin.

Demekê di keştiyêke leşkerî de ji kar kir û di vê demê de bû xwedî dîtînen balkêş û dijber.

Romana Golding a navdar "Yezdanê Mêşan" ku li hemû dinyayê li dora 15 milyon heb hatibû firotin, di sala 1963'yan de bû film.

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Destê hesin

Di 29'ê meha Gulana borî de li Enqerê 23 rayedar û fermandarên TC'ê li hev dicivin û biryar û raporekê amade dikin. Li gor vê raporê, li hember PKK'ê politikayên nerm û "Bi destê qedîfe" yê ku heta niha hatine meşandin bûne sebeb ku PKK roj bi roj bi hêztir û xurttir bûye. Lewre divê ji niha pê ve, politikaya "Desthesin" bê meşandin. PKK û şoreşa gelê Kurd bê îmhakirin û qirkirin.

Rayedar û fermandarên TC'ê, politikaya Turgut Özal a li hember PKK'ê nerm dibînin. Lewre jî dibêjin, divê politikaya nû li gor paşnavê Demîrel sert û dijwar (weke hesin) be. Bi vî awayî jî dikaribin PKK'ê biperçiqînin, şoreşa gelê Kurd rawestînin û dawî lê binin.

Heta ku qîlên (diran) guran neyên hilkirin û pencên wan neyê qutkirin, ji kuştin û qirkirinê venagerin. Dema ku gur dikevin nava col û keriyên dixwazin ku hemûyan bikujin û qir bikin. Bi taybetî jî dema kerî bê şivan dimînin, hemûyan qir dikin. Lê ger ku şivanên jêhatî û zîrek hebin, wê fersendê nadine wan. Col û keriyên xwe ji êrîşa wan diparêzin.

Li ser vê biryar û rapora faşîst û hov, TC bi hemû hêzên xwe yê çekdar êrîş dibe Kurdistanê û agir bi ser ve dibarîne. Diyar bûye ku, dê ev êrîş heta demeke dirêj jî bidomin. Divê em jî rind fêm bikin ku, karê guran gurîti ye, yê zorbe û faşîstan jî barbarî û hovîti ye. Ferq di navbera wan de tune.

Penc û destên hemûyan jî wekî hev in, hişk û dijwar in. Tu car destê faşîst û zaliman nerm nabe, pencên gur û hovan nabin qedîfe. Hemû jî wek hev in, hemû jî dijwar in, hemû jî xwînwar in. Karên wan tim cerd û talan bûye, dê îro jî wilo be, lewre hov tu caran nabin mirov. Ew bi xwe jî dibêjin: "Em çêjîkên guran e, me şîrê dêleguran vexwariye". Di dîroka cîhanê de jî bi van taybetiyên xwe cih girtine. Ji ber vê jî destên wan tu car qedîfe û nerm nebûne û nabin jî.

Heta ku qîlên (diran) guran neyên hilkirin û pencên wan neyê qutkirin, ji kuştin û qirkirinê venagerin. Dema ku gur dikevin nava col û keriyên dixwazin ku hemûyan bikujin û qir bikin. Bi taybetî jî dema kerî bê şivan dimînin, hemûyan qir dikin. Lê ger ku şivanên jêhatî û zîrek hebin, wê fersendê nadine wan. Col û keriyên xwe ji êrîşa wan diparêzin.

Nêçîrvan û nijdevanên jêhatî, zivistanan didin pey şopa guran, di berfê de diwestînin û di pozên wan de lê didin, gêj dikin, bi guhên wan digirin qîlên wan hildikin û wan ji cenewariya wan dixînin, bêzerar dikin. Şivan û nijdevanên gelê Kurd jî îro şopên van guran rind dîtine û nas kirine. Rewşa cîhanê jî, weke berfa zivistanê rê û dirb li wan girtine, li pêşiya gur û hovan basûyên berfê çêkirine. Ger ku keys û fersendê lê anîn, wan bixin kemîn û dafikê, qîlên wan ên bi xwîn bişkênin û hilkin, pencên wan ên gemar û dijwar qut bikin, wan bêpenc û bêqil bihêlin. Dê ji xwînwarî û cenewariya wan pêsîra xwe xelas bikin û wan ji çewkîne bixînin.

Ji vê pê ve tu çare û tedbîr tune. Ne xêr ji pencên wan ê qedîfe tê, ne jî ji yê hesin. Herdu jî qîl in, herdu jî penc in, herdu jî nebaş in. "Ne xêr li wî, ne bereket li yê din".

Jiyana mirov welatê mirov e!

Salar Amedî

Ji demeke kin ve ye ez li welatên Ewropa digerim. Her ciqas demeke kin be jî, di warê sênayî û xweşahî ya Ewropa de hesûdiyekê mezin ketiye dilê min. Ez dema çav bi dar û berê van deran, seklê plankirina bajarên wan dikevim, gelekî dihesidim. Wê demê Kurdîtiya min û bindestiya min êdî zêdetir dikeve bîra min. Ewliya Celebî di pirtûka xwe ya bi navê "Sevehetname" de dibêje ku: "Ez ji Ciyayê Kûmenc heyanî Kerkûkê çûm, min rûyê tavê nedît" ew cend ku Kurdistan bi dar û ber bû. Dema qala Kurdistanê dibû, bihusta misilmanan jê dihesidî. Ci mixabîniyek mezin e ku îro em ji sênahiya welatên Ewropayê dihesidin.

Dema welatekî me yî serbixwe û azad hebûna, xwediyê welatê xwe em bûna, me jî dê li welatê xwe binihêrtana, medê biannîna rewseke wisa ku, dema yekî biyanî bihatana welatê me, dê ew hesûdî bikîra. Ger bav û kalên me bi xurtî xwedî li welat derketibûna, dê em jî îro li welatê xwe, li ser axa xwe bûna. Ji welatê xwe zêdetir hezkirina welatekî din nediket dilê me.

Li ser xweşahiya Ewropayê ya bercav, min jiyana mirovên Ewropayê jî dît û wê demê jî dilê min li hev ket, sistemê mirov kirine seklekî wisa ku, mirov jî jiyanê civakî û jî mirovahiya xwe dîr bûne.

Di bin navê azadiya kesa de -ku azadî bi kesekî tenê nabe-tu pîsîtiyên ku dîrî mirovahiye ne nemaye ku neketinê. Rewsek wisa ava bûye ku, di bin navê mirovahiye de jiyaneke heywani, jiyaneke tenê li xwe tê jiyandin. Sis-

Parastina xwezaya welatê mirov, bi serbixwebûna wê mimkun e. Îro weke mirovên Kurd dar, ber û hêsînahiyên Kurdistanê jî, ji dijminê hov re hedef in.

temê rewseke wisa çêkirîye ku her tist li ser bingehê berjewendiyên sexsî hatine avakirin. Sistemê bi xwe re, mirovan jî rîzandîye, genî kiriye. Ji bêhna genî hestiyê pozê mirov disikê, dilê mirov li hev dikeve. Mirovahî, ber bi tîkçûyîne ve dice. Mixabînin mirovên Kurd jî hatine di navê gemarê de wînda bûne.

Berê du Kurd nikaribûn bêne kêleka hev, dema dihatin jî di nav wan de ser derdiket. Îro em

dibînin ku PKK'ê, li cihê mîna Ewropayê, di nav çavê împeryalizmê de 130 hezar Kurd li hev dicivîne. Ev dibe tirs û xofa dilê dijmin û hemû dagirkeran û ev jî dide xuyakirin ku, ne PKK û tîkosîna PKK'ê bûna, pirranî Kurdên Ewropayê niha di wê gemara Ewropayê de wînda bûbûn. Ên mayî jî di demeke kin de wê wînda bûbûna. Ji ber ku tu bawerî û yekîti wê tunebûna ku, wan li ser lingan bihêlê.

Rastiyeke din jî heye ku, dewletên Ewropayê her ciqas ji aliye sênahiye ve dewlemend bin jî, ew sênayî pere nake. Jiyana wan î gemarî sênahiye wan jî gemirandîye û tu bêhna xwes tê de nehistiye. Her wekî jiyana wan, sênahiye wan jî ne xwezayî ne. Dema ez kûr fikirim û min ev rastî ditin, wê demê min êdî fêm kir ku, dibe îro jî, dinya ji me hesûdiya bike. Ji ber ku yê welatekî dike buhîst, bi taybetî mirovên wî

ne. Îro mirovahî li Kurdistanê sîn bûye. Qirêj û gemara dijmin a hezar salan, bi xwîna şehidan tê paqijkirin. Ev dibe mînak jî hemû mirovahiye re jî. Dijmin jî sed salan û heya îro, tu dar û ber di Kurdistanê de nehîst. Bi pirranî daristan û sênahiye Kurdistanê şewitand, jê kir. Bi her awayî xwest ku jiyaneke li me bike doje.

Heya îro jî bêxwedîti her tist dihatê serê welat. Ji dewlemendî û rewşa wê ya stratejîk, kî jî ku ve hat jî aliyekî ve talan û wêran kir. Daweta her civîkî, li ser garîsê me bû. Gêpa şîrîn, jî bo berazan gelek mezin bû, nikaribûn daqurtînin. Berazên gerdûnê (dinê) Kurdistanê şîrîn, kirin car parçe.

Dijmin îro jî her axa Kurdistanê bombe dike. Kurdistan di nava agir de hejtiye. Lê dijmin bi vî rengî gora xwe dikole. Nizane ku em zarokên agir in. Agir hêza me ye. Zanebûna mejiyê me, hêrs û kîna dilê me ye. Dijmin nizane ku dema arê Zerdestî pêket êdî venamire. Nizane ku ev agir bi xwîna hevî û ronahiye me, gerilayên me, ges dibe. Nizane ku agir jî bo me jiyane. Em wan di vî agirî de disewitînin. Û nizane ku îro welatê êdî ne bêxwedî ye. Bi milyona zarokên welat li dû ronahiya partiyê, ber pê ve dicin û dibêjin, "An serkeftin, an neman".

Hercî kesên ku jî welat dîr ketine: talûkeya herî mezin valabûna Kurdistanê ye. Werin rojekê zûtir em jî destên xwe bidine hev, berê xwe bidine welat, dengê xwe di nav dengê gelê xwe kin û bi hev re bibêjin 'Bijî Kurdistan'. Jiyana bêrûmet ne tu jiyane, jiyana mirovahi li welat e, jiyana mirov welatê mirov e.

XAÇEPIRS

Amadekar: Rasto Zilanî

Çeperast: 1-Nivîskar û rojnamevanê Kurd. Di Özgür Gündemê de dixebite. Li ser nêzêdiroka Kurdan û rewşa polîtîk a Rojhilata Navîn gelek pirtûk nivîsiye. Çend ji Pirtûkên wî ev in: "Li Rojhilata Navîn Rêxistinên Îslamî", Di Çapemeniya Tirkan de Kurd", "Intifadaya Filistinîyan". Di Sêgoşeya Teng de Sê Serhildan" û hwd. Di wêne de tê ditin/ Êma sewalan 2-Serbaz/ Nexweşînek 3-Hîm/ Kinnivîsîna Lîtrejê/ Nêkedîkirî 4-Bi Îngilîzî kinnivîsîna 'Bîrêz'/ Pêxemberê filehan/ Baneşaneke bankirîne/ Rojek 5-Aştîparêz 6-Binaxkirin 7-Veger/ Pê por tê rastkirin 8-Int 9-Li deryayê keştiyên barkêşiyê/ Serokê eşîrê 10-Ziman

Serejêr: 1-Hikumdar 2-Cihê ku alifê sewalan dixinê/ Li Tirkîyê ajanseke nûçeyan/ Dîn 3-Herzing/ Aşvani 4-Mabeda Yahûdîyan/ Sembola Osmiyûmê 5-Sembola Bromê/ Sinc 6-Kesê naletkirî/ Ji arê genim tê çêkirin 7-Berîya îslamê navê pûtek/ Liq 8-Amûreke mûzîkê/ Bi emniyet 9-Dergeh, derwêşxane 10-Teze, ne kevn 11-Fêkiyeke tropîkal 12-Paytexta Yewnanîstanê

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

BERSIVA XAÇEPIRSA HEFTIYA ÇUYÎ

Çeperast: 1-Yaşar Kaya/ Sî 2-Êlih/ İrani 3-Ramûsan/ Ra 4-İdare/ Ateşe 5-Va/ Alewîti 6-Aram/ Dûr 7-Mamedî 8-Erzan 9-Azad/ Ena 10-Bazar/ Ar

Serejêr: 1-Yêrivan/ Ab 2-Aladar/ Eza 3-Şima/ Amraz 4-Ahûramazda 5-Sel/ Ma 6-Kîa/ Edene 7-Arnawûd/ Na 8-Ya/ Tiribar 9-Antet 10-Şî 11-Re 12-ÎRA/ Û

QERTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmarê pê ve min bikin aboneyê rojnameya Welat

Nav:

Paşnav:

Navnîşan:

Bedelê abonetiye razînin:

Li derve: Y. Serhat Bucak

İş Bankası Cağaloğlu Şub.

Döviz tevdiat Hesap No: 3113617

Li Tirkîyê: 385393

Ji kerema xwe re vî cihî dagirin û tevî kopiyekê pelê razandina bedelê abonetiye bişînin.

Navnîşana Welat: Kadırga Liman cad. No.92 Eminönü 34490 İstanbul Tel: 518 25 28

Fax: 518 85 54

Mercên abonetiye:

	Li hundir	Li derve
6 meh	120.000	60 DM
12 meh	240.000	120 DM

Mizgîn û têkoşîna zarokên Kurdan

Heta ku têkoşîna çekdarî li Kurdistanê bi hêz nebûbû, dê û bavên zarokên Kurd nikaribûn navên Kurdî li zarokên xwe bikin. Vêga êdî daîreyên nifûsê nenivîsîn ji Kurd navên Kurdî bi kotek be jî li zarokên xwe dikin.

Dema fermana Kurdan radibû navên zarokên me Ferman bûn!...

Nîşaneke biçûk kêfxweşiyê xuya dike, navên zarokên me Mizgîn in...

Ferman!...

Egît!..

Mazlûm!..

Kurd û Kurdistan seranser guên têkoşînê ne.

Heta azadî û serxwebûnê gere navên zarokên me

Têkoşîn!..

Serhildan!..

Raperîn bin!..

Êdî, dîsa soz û peymanan mezin bûye

Zer zanit

Zor zanit

Devê tîfinga mor zanit!..

Di şertên aştîyê de mafên Kurdan qet tune ye. Dewleta Romê, li ser înkarkirina gelê Kurd hatiye avakirin. Mafên gelêrî dixwe û zikê xwe mezin dike. Gerden li ser gerdenê ba dide.

Dîrok xweş dizane ku, ev sazûmana mijokdar û faşîst ji dema Osmanî jî paşverûtir e. Lewre navên Kurdan serbest bû. Rojname bi navê Kurdistan derdiket. Di avakirina Cumhuriyeta Tirkan de peyvên "Kurd û Kurdistanê" hatine qedexekirin.

Dê û bavên Kurdan, navên Kurdan nikarin li zarokên xwe bikin. Kin û kurt mîsalekê emê binin ziman. Sal 1980. Bajar Mêrdîn. Qeza Mahsertê- (Ömerlî). An jî cih û warekî Kurdistanê. Bila zarokek were dinê... Bila ji dinê re bibêje: "Merheba!..." Bi devkenî, rû-

geşî, kêfxweşî.. Şîn, şadî demeke kin bi hev re bimeşîn!..

Çiroka navê Têkoşîn

Sala 1977'an keçik hate dinê. Bavê wê pêşî navê wê danibû Mizgîn!.. Saet, roj û meh û sal, di-nifûsa wê de nivîsand. Nifûsa qîza xwe stand. Anî li ber serê wî danî. Bermaliya wî got:

- Te çawa çekir? Navên Kurdan nanivîsîn?

- Kî dibêje? Tiştêkî wiha tune? Ji mirovên nezan re dibêjin qedexe, ew jî wer dikin. Min navê qîza xwe nivîsand. Ezê bi wê nifûsê, wê bişînim dibistana Tirkan jî.

Pîrek û dayikên Kurdan mîna kaniyê ne. Ji zilm û zorê re kele ne. Ji zêdebûnê re behra bêbinî ne. Sal vejerî lawikek jî hat dinê. Bi girî ji hemû mirovan re got: "Merheba!..."

Bavê wî biryar da: "Ezê navê kurê xwe deynim Têkoşîn." Bermaliya wî got: "Tu zanî. Çawa kêfa te tê wisa bike."

Bavê Têkoşîn berê xwe da bajêr. Şadî, mamosteyê zarokan bû. Di dibistanên Tirkan de zarok didane xwendin. Ew jî zarokan, zarokan jê pirr hêz dikir. Mirovekî serbestixwaz bû. Mamostaniya Tirkan jê re zewaca bédil bû. Lewre heta mihletekê girîng bû ku, mamostaniyê bike. Bi mafê mamostaniyê leşkeriya Tirkan jî biboranda.

Daxwaznameyek nivîsand. Kaxezê navan dagirt. Navê lawê xwe delal nivî-

sand. Bi tipên mezin: Têkoşîn nivîsand. Berê xwe da nifûsê. Dora wî hat. Mamûr lê nêrî. Li bajêr, ji sedî not ew nas dikirin. Mamûr pêşî ew pîroz kir. Lê belê gava navê wî dît hêrs bû. Mamûrê nifûsê Ereb bû.

- Ev çi ye Xoce?

- Nav e

- Ev çi nav e? Min di he-yata xwe de navê wisa nedîtîye!

- Va ye te dît. Hê jî tu dê bibînî.

- Li qisûra min nenêre. Ez vî navî nikarim qebûl bikim.

- Çima?

- Qedexe ye!

Di kîjan qanûnî de dinivîsîne?

- Ez nizanîm. Here ba midûre me?

Ewraqê xwe girtin û çû ba midûr. Li derî xist. Kete hundir. Midûr jî ew nas dikir. Gava Şadî dît, keniya.

- Kerem bike Xoce. Tu û vê derê.

- Kurekî min hat dinê. Ezê wî qeyd bikim.

Ser seran, Xwedê emrê wî direj bike. Şadî dengê xwe nekir. Ewraq dirêj kirin. Midûr, berçavika xwe rast kir. Pênûsa xwe xist destê xwe. Gava nav dît, mîna ku marek di paşila xwe de bibîne:

- Eywax li min... Ev çi nav e?

- Navekî Kurdî ye.

- Xoce qey em li (Japonya) Yaban in? Têkoşîto. Ev çi nav e?

- Ev navê kurê min e.

Rast bi xwîne. Têkoşîn!...

Ewraq avêtin ser masa xwe.

- Ev nav nabe! Tu jî wekî herkesî navekî bi usûl deyne.

- Navê kurê min ev e! Li gorî kêfa te nikarim navê lawê xwe lê deynim. Ez ne insanekî gundî û nezan im. Ez bi qanûnê te, bi ya Tirkan jî zanim. Tu jî Kurd î. Lê Kurdekî bêesil î. Xwe înkâr dikî.

- Here ba qeymakam.

- Ez naçim ba qeymakam. Lazim be tu here. Ezê vî navî binivîsînim. Heta sibehê gere ev nav bê nivîsandin. Derî girt û derket derve.

Der heqê navê Têkoşîn de, dadgeh danîn. Navnas yekî Ereb bû. Bavê Têkoşîn hazir bû. Qanûnê li ser navan xwendibû. Tu qedexekirin nedîtibû. Dadger cihê xwe girtin. Hakim pirsî ji Şadî

- Oğlunun isminî böyle koymaya ısrarlı mısın? (Tu îsrarkarî ku vî navî li lawê xwe deynî.)

- Evet (Belê)

Hakim li navnas nêrî:

Nedir bu ismin anlamı? (Çi ye mana vî navî?)

- Wellah Hakim Begim ben böyle bir isim gormemişim, duymamışım. Zatenî bu Şadî Kürtçünin tekidir. Bizim bu gozel kezayî bu ve bonun gibiler bozdî. (Weleh hakim beg, ji xwe, ev Şadî ji berê ve Kurdperest e? Navçeya me ya delal wî û yên wekî wî xera kirin.)

Hakim hêrs bû,

Tamam be adam... Biz senden ne sorduk sen ne söylüyorsun

(Em ji te çi di pirsin, tu çi dibêjî...) Li Şadî vejeriya:

- Nedir bunun gerçek anlamı? (Çi ye mana vî navî bi esasî?)

- Hakim Bey, bu ismin gerçek ve mecazî anlami şudur: Mücadele! ... Bunun da Türk halkinin gelenek, görenek ve örf ve adetine aykiriilik durumu yok. (Hakim Beg, bi rastî û misalî, mana wî navî Têkoşîn'ê. Ew jî ne li dijî gelê Tirk û ditîn û adetê wan e.

Hakim fikirî: Şaş ma çi bibêje. Gere biryarekê bidana.

- Yaz kizim! Adi geçen isimle ilgili olarak davanin devam ettirilmesinde hiç bir verî elde edilmemiştir. (Binivîsîne qîza min! .. Ji bo darizîna (mehkemekirina) vî navî tu sebep tune ye...)

- Yanî davanin feshîne karar verildi. (Ango, biryara me, feshkirina vî dozê ye...)

Ê Ereb paştûyê xwe xwurand. Şadî, kêfxweş û serfiraz bû. Nifûsa kurê xwe stand. Heta mala xwe. Nifûsa qîza xwe Mizgîn, deranî. Ya Têkoşîn jî danî balê... Mizgîn... Têkoşîn Têkoşîna Mizgîn... Navekî din jî kete bîra wî dilê wî firiya, hat ber zimanê wî da der:

Mizgîn Tekoşîn kengîîî

Kengî kengî

Êdî rabe Kurdo

Dem bû derengîîî

Şükrü Gülmüş

Li paytexta Osmani, bajarê Stenbolê bi navê Navenda Çanda Mezopotamyayê dezgeheke candî ya Kurdî heye. Ev dezgeha candî bi awayê fermî di 29'ê meha Îlona 91'an de vebû. Dema mirov ji aliyê Unkapanî ve here Taksîmê, li aliyê milê rastê lewheyêke rengîn di nava hemû lewheyên de balê dikisîne. Lewre rengên lewheyê ji mirovê Kurd re qet ne biyan e. Li sêr lewheyê bi Tirkî hatîye nivîsandin ku ew der Navenda Çanda Mezopotamyaya Jorîn e.

Belê di vê avahiyê de calakiyên candî tîr pêşkêşkirin, tîr amadekirin. Di nav van calakiyan de çî tune. Hema hema her tîstê di sinorê derfetê de li wir tîr kirin. Muzîk, sano, sînema, govend, wêne, koroya muzîkê ya zarokan û hwd.

Bi germbûna Kurdistanê re, jiyana candî li Navendê jî germ bû. Lewre di 19'ê meha Hezîranê de hem **Pêşangeha Pîşeyên Destî ya Kurdî** ku Besa Folklorê amade kiriye, pêşangeha Fevzi Bilge ya wêne û peykeran û hem jî sanoya **Jiyana Nû** ya bi navê **Generalê Teneke** dest pê kirin. Herdu pêşangeh heta 4'ê Tîrmehê de bidomin.

Di vir de calakiya ku em de li serê rawestîna pêşangeha Besa Folklorê ya Pêşangeha Pîşeyên Destî ya Kurdî ye. Cih li qata jorîn di menzelekê de ye. Dema mirov dertê jorê keç û zilamên bi tîmêlên neteweyî xemilî bi leqayî mirov tîr û xêrhatîni û kêfxweşî di mirov didin. Bi vê yekê re jixwe lîzînek mirov hiltîne. Di pêşangehê de ci nîr in. Di maleke Kurdistanê ya dewlemend de divê ci hebe li vê pêşangehê he. Na, na! Wele ev der tam mîna muzeyêke biçûk î dewlemend a antropolojiyê ye.

Ji fîraq û amanan mîna misîn, beros, sihan, meqîlk, kevçîr, hesk, lengerî, kevçiyên darîn, sêl û hwd, çêr, dene, serbîk, xeml û xêzên bûkan, neqşên dest, kildang, kemberên ziv, morîk, kofî, xeftan, sebe, ji xalî, xalîce, carcîm, secade, ber, tîrr, emenî, rûyên balîfan, celtîk, tîrrên cîhêzan, parzon ên ku jinên koçer pitikên xwe dixînanavê, li pista xwe girê didin û pê re kar û barên xwe dikin.

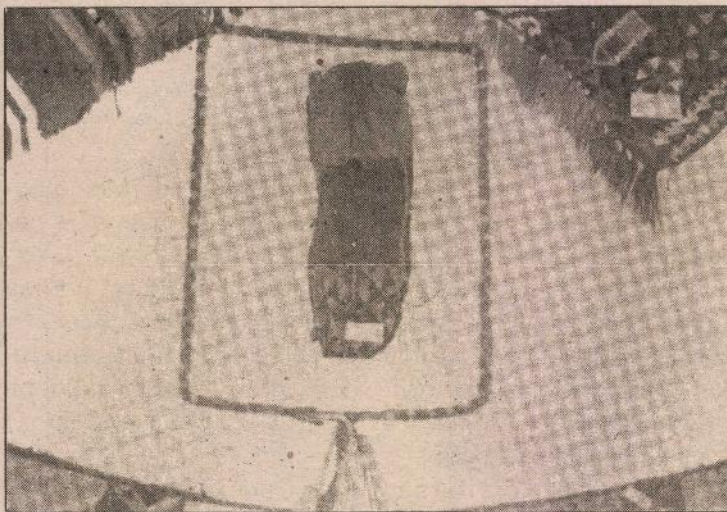
Ev tîstên ku me li jor navên wan bi lîv kir nîzanim ji sedî cend bû. Ev destkirî Kurd ji gelek hêlên Kurdistanê bê çî ci kul û derdan Besa Folklorê anîbû cem hev, vên ku dizanin, dizanin.

Ji **Sewaz, Dêrsim, Wan, Qers, Agirî, Amed, Pirîn** (Semsûr), **Şirnex, Cûlemêrg** (Hekarî), **Mûş, Sêrt, Ruha, Mêrdîn, Çepekcûr** (Bingol). Ev esyayên ji van herêmên Kurdistanê bi alîkariya rêveberiya Navenda Çanda Mezopotamyayê û bi hewl û kêferata Besa Folklorê hatin cem hev. Koma Govendê **Serhildan**, bi hemû endamên xwe ve besdari amadekirin.

Li NÇM'ê rojên çandî

Di vê muzeya biçûk a dewlemend de, kêferata endamên Besa Folklorê bedewiya destkirî gelê Kurd bi me dan çêstin (tamkirin). Di herdu wêneyên jorê de zengîniyêke celeb bi celb ên pîşeyên destî nîşan didin. Wêneyê jêrê jî li gorî daxuyaniyên rayedarên pêşangehê goreya pakrewanê me yî hêja Egîl e.

na vê muzeya biçûk, lê dewlemend bûye. Kom, govendên dora **Amed, Pirîn, Mûş** navceya Gungumê (Warto) dilîzin û ji bo hînbûna govendên dora Bilîs û Navceya **Wanê Şaxê** xebatên xwe didominin.

Gava mirov li tîr pêşangehê digere his û mejî xwe berî kûrahîya dîrokê didin. Bîranîn li mirov radîbîn pêdarê, pêjn xwe di dilan de dipêlînin. Jiyana kevin tîr bîra mirov. Bi rastî kî dibe bila bibe, dema cav bi van nîrxên kevin dîke cingîni jî serî wî dice, qurpîn dîkeve nav dilê wî, hisê wî tîr serê wî, li xwe werdiqîle, li paseroja xwe werdiqîle.

Di nav vê dewlemendiya rengîn de, di nav van nîrxên dîrokî, yên rehên (damarên) gelê mirov hê jî rexneyên ku ronakbîrîna me li hêzên dagirker, mêtîngêh-

kar dikirin, bi taybetî jî yên derbarê talankirina nîrx û hêjahiyên candî de tîdîgîhîje. Lewre talankirina candî, bisivîna herî dijwar e, heta jê re tîr gotin, qelînoka spî, Hemû hêzên împeryal, dagirker, mêtîngêhkar talankirina candî, tunekirina wê jî bo bisivîna (asîmîleya) gelekî, ji xwe re wek azîneyekê (metodekê) bi kar anîne. Cawa dareke jîndar, terr ji koka xwe ku were birin hisk dibe, her wisa ji bo jî navêhilina gelekî jî talankirin, wêrankirin û tunekirina candêkê wisa ye, bêresenkirin, bêesilkirina gelekî, qelandina gelekî jî bi candê ve girêdahî ye.

Hercî ku em li wir bûn em jî cûne hatîna mirovan re bûn dîdîvan. Gel qelle bi qelle dihatin dîtîna pêşangehê. Min bi xwe du roj li ser hev cûnûhatîna kesan sopand. Tev bi dilekî sad, bi mu-

rûzekî xwes, bi bisirîneke kêfxwes cihê dibûn ji cihê pêşangehê.

Ji serdanan yek wiha digot: "Ez vanan tev dizanim. Min ev esya dîtine. Lê bi hev re dîtîna wan maneyêke din, girîngiyêke din, zengîniyêke din di mejî û serê min de afirand. Em xwe tîr de dibînin."

Di roja duduyan de pîrekek bi hin esyayên hêja re hate pêşangehê. Esyayan li nav menzelê rokîre erdê, bermalê. Bi emanetî dida peywîrdarên (wezîfedarên) pêşangehê da ku bîne raxistin. Pîreka cavsin, kejkî, devliken û zarsêrîni pêjnên xwe jî me re digot: "Ez roja pêşîn hatim dîtîne. Îro jî ez hatim temaseya lîstîka sanoyê. Min ev esyayên hêja jî, ji raxistinêre anî. Bila di vê xebatê de alîkariyêke me jî hebe."

Di nav tîstên ku anîbû de kem-

bereke zivîn hebû. Li gorî wê kember hindiktirîn sed û pêncî sal emrê wê heye.

Li gorî daxuyaniyên berpîrsiyarên pêşangehê ev esyayên ku di vê de hatine raxistin, hin jê hatine bexsandin, hin hatine kirin û hin jî bi emanetî ji bo raxistinê jî kesên xêrxwaz hatine standin.

Ji her cureyî, ji her statûyê, çîr û tebeqeyî mirov dihatin û dîcûn. Hînke, bi taybetî jî kesên ku ji wan nîrxan dîr neketibûn xwe ranedigirtin, ecêbmayîna xwe, heyîrîna xwe bi peyvên kin mîna "Wey", "Ca tu lê bîner" dihanîn zîman.

Lê ew xalî, emenî, carcîm, ber, tîrr, celtîk, goreyên ku ji rîs û hiriyê hatibûn racandin, yekbûna canda gelekî bi awayekî berbiçav û zelal bi mirov didan nîşan. Ew motif, neqş, nîgar û teşeyên geometrîk ên ku di emenî, xalî, ber, carcîm û hwd, de hatine bikaranîn, di gel hemû cîhêren-giyên civakî wek, ol (dîn) mezheb, mercên erdnîgarî û hwd, yekîtiya canda gelekî derdixist ber cavan.

Nîgar û neqşên ku li ser cîfte-xas û etamîn hatibûn cêkirin jî gelek balkêş bûn. Mînak di yekê de wêneyên du pîrekan li ser hespê tevî kûçîk hatibû neqîsandin. Dema cûyîna necîrê teswîr dikir. Ev rews jî bo civakên îslamî gelek girîng e. Lewre ola îslamî neqşandin û xêzkirina mirovan qedexê dîke. Ev kirin, her wekî ku li hember vî qaydeyî (qanûnî) serî hildan be.

Lê di pêşangehê de goreyêke ku di carcoveyêke rengîn de hatibû raxistin cîhêfî, rûmetiya xwe, giranbuhabûna xwe dida der. Gorê hînek peritîbû. Qul û kun tîr de cêbûbûn. Gorê jî aliyê mirovêki gelek hêja ve hatibû bikaranîn. Li gorî nivîsa serê û peyvîniyên berpîrsiyarên pêşangehê ev gore goreya Egîdê Kurdan bûye. Belê we sewt nebîhist ya serleskerên Kurdan şehîdên şehîdan bazê artesa gelê Kurd, serokê manewî yê ARGK'ê **Mahsum Korkmaz** bû.

Ev pêşangeh de 15 roj li ser hev vekirî bimîne. Di vê muzeya ku temenê wê de 15 roj be, ger ku hûn bixwazin xwe bas nas bikin, bîranîniyên xwe vejînin hest û hisê xwe yên neteweyî siyar bikin, li benda we ye. Riya we dipê. Bi dilekî ges, bi rûyekî bisirandiyê xwes, tevî amadekarên xwe ve li hêviya we ne.

Ger ku dawîya hefteyê rojên semî û yeksemê -ku hûn xebatkar bin, nikaribin rojên din serî li wê bidin- riya we bi tanga Tarlabasiya Taksîmê ket teke peke mekin, seriyeke li Navenda Çanda Mezopotamyayê bidin. Ese hûnê leqayî calakiyekî candeyî bî. Di dema xwe ya vala de herine wê hafê. Li benda we, li hêviya we û riya we jî dil û can dipê. Ne bi lêveke kirî, bi murûzekî tîrs û bi awîrekî tîj.

Zana Farqînî

welat

- Li ser navê IMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar
- Berpîrsiyarê Giştî (Genel Yayın Yönetmeni) Abdullah Keskin • Berpîrsiyarê Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat
- Navnîşan (Adres) Başmusahip Sqk. Talas Han 16 Kat:3 No:301 • Tel (fax) 512 12 87
- Berpîrsiyariya Ewropa • Postfach: 1531, 5300 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 • Fax: (49) 228-630715
- Çapkirin (Baskı) Yeni Asya Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım) Birleşik Basın Dağıtım AŞ.